

मध्यमकालिन खर्च संरचना

(आ.व. २०७५/०७६-२०७७/७८)

आठविसकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
आठविसकोट, रुकुम(पश्चिम)
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

२०१५

मध्यमकालिन खर्च संरचना

(आ.व. २०७५/०७६-२०७७/७८)

आठविसकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
आठविसकोट, रुकुम(पश्चिम)
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

२०७५

भूमिका

उपलब्ध स्रोत तथा साधनलाई आवधिक योजना र वार्षिक बजेटबीच तालमेल र सानञ्जस्यता गराई नीति, आवधिक योजना, वार्षिक बजेट र कार्यक्रमको स्थिरता र सुनिश्चितता गर्नु मध्यकालिन खर्च संरचनाको उद्देश्य रहेको छ। मध्यकालिन खर्च संरचना आवधिक योजना र दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्ने एक महत्वपूर्ण औजार हो। सरकारी खर्चमा पारदर्शिता बढाउन, सार्वजनिक निकायलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउन तथा वित्तीय अनुशासन प्रवर्द्धन गर्न यसको प्रयोग अपरिहार्य रहेको छ। यसरी प्राथमिकताका आधारमा बजेट तथा साधनलाई सुनिश्चित गरी सरकारलाई साधन स्रोतको अनुमान तथा वितरणमा सहजता ल्याई स्पष्ट दिशा निर्देश गर्न सघाउ पुऱ्याउँछ। अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ मा व्यवस्था भए बमोजिम मध्यकालिन खर्च संरचना तयार पारिएको हो।

नगरपालिकाबाट तयार पारिएको प्रस्तुत खर्च संरचना पहिलो प्रयास हो। विषयगत कार्यालयबाट प्राप्त अप्रशोधित सूचना तथा तथ्याङ्कमा आधारित रही खर्च संरचना तयार पारिएको छ। प्रदेशको समग्र विकासका लागि कार्यक्रमको निरन्तरता र योजनाको पूर्ण कार्यान्वयनको सुनिश्चितताका माध्यमद्वारा दिगो विकास हुने विश्वास लिईएको छ। मध्यकालिन खर्च संरचनाको निर्माण गर्दा प्रदेशको समृद्धि राष्ट्रिय लक्ष्य, दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्दै “समृद्ध गाउँ शहरको रहर स्वस्थ शान्त सफा र सुशासनयुक्त आठविसकोट नगर” भन्ने नगरपालिकाको परिकल्पना पूरा गरी “समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली”को राष्ट्रिय अभियानको सफलतामा सहयोग पुग्ने विश्वास लिईएको छ।

यस मध्यकालिन खर्च संरचनाको नतिजा सूचक निर्माण गर्दा दिगो विकासका लक्ष्य, राष्ट्रिय रणनीति, विषयगत एवम् क्षेत्रगत गुरुयोजना र नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमलाई आधार मानिएको छ। खर्च संरचनालाई यथार्थपरक र अर्थपूर्ण बनाउन योजना र कार्यक्रमलाई प्रथम र दोस्रो प्राथमिकताक्रममा वर्गिकरण गरिएको छ। नतिजा सूचक अनुसारका लक्ष्य प्राप्तिका लागि निरन्तर र योजनाबद्ध रूपमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रणालीलाई कार्यान्वयनमा लैजानुपर्ने देखिन्छ। यो मध्यकालिन खर्च संरचना नगरपालिकाको नीति अनुशासनलाई प्रारम्भिक अवस्था देखि नै प्रभावकारी बनाउन कोशे दुङ्गा साबित हुने अपेक्षा गरिएको छ। अन्त्यमा, यस मध्यकालिन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यमा संलग्न हुनुहुने नगरपालिकाका सबै पदाधिकारी र कर्मचारीहरूप्रति विशेष धन्यवाद सहित विषयगत कार्यालयबाट यस कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने सम्पूर्ण कर्मचारीमा नगरपालिका धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ।

२०७५ असार

आठविसकोट नगरपालिका

विषय सूची

परिच्छेद १	1
परिचय	1
१.१ पृष्ठभूमि	1
१.२ अवधारणा तथा उद्देश्य	1
१.३ विकासक्रम	2
१.४ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा प्रक्रिया	2
परिच्छेद २	4
मध्यमकालीन खर्च संरचना (२०७५/७६-२०७७/७८)	4
२.१ पृष्ठभूमि	4
२.२ चुनौती तथा अवसर	4
२.३ सोच, उद्देश्य तथा रणनीति	4
२.४ प्रमुख नतिजा सूचक तथा लक्ष्य	5
२.५ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण	6
२.६ बजेट विनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट	8
२.७ प्रमुख विषय क्षेत्रगत आधारमा बाँडफाँट	10
२.८ अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण र राजश्वको अनुमान र प्रक्षेपण	11
परिच्छेद ३	13
भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी क्षेत्र	13
३.१ पृष्ठभूमि	13
३.२ चुनौती तथा अवसर	13
३.३ सोच	14
३.४ उद्देश्य	14
३.५ रणनीति	15
३.६ विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य	16
३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान	20
३.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण	20
३.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान	20
परिच्छेद ४	21
उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण क्षेत्र	21
४.१ पृष्ठभूमि	21
४.२ सोच	21
४.३ उद्देश्य	21
४.४ रणनीति	22

४.५ विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य	23
४.६ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान	25
४.७ जोखिम पक्ष तथा अनुमान.....	26
परिच्छेद ५	27
पूर्वाधार विकास क्षेत्र	27
५.१ पृष्ठभूमि	27
५.२ चुनौती तथा अवसर.....	27
५.३ सोच	27
५.४ उद्देश्य.....	27
५.५ रणनीति	28
५.६ विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य	28
५.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय प्रक्षेपण.....	31
५.८ जोखिम पक्ष तथा अनुमान.....	31
परिच्छेद ६	32
सामाजिक विकास क्षेत्र.....	32
६.१ पृष्ठभूमि	32
६.२ चुनौती तथा अवसर	32
६.३ सोच.....	33
६.४ उद्देश्य	34
६.५ रणनीति.....	34
६.६ विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचकर लक्ष्य	36
६.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान.....	39
६.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण	39
६.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान.....	39
अनुसूचीहरू	40
मध्यमकालिन क्षेत्रगत आर्थिक खाका (२०७५/०७६-२०७७/०७८).....	40
विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण	41
विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण	43
विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण	47
विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण	49
विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण एवम् कार्यक्रमको प्राथमिकरण तथा सांकेतिकरण	55
कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधारहरू.....	68

परिच्छेद १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको कार्यान्वयन, “समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली”को वर्तमान नेपाल सरकारको लक्ष्य एवम् सन् २०३० सम्ममा हासिल गर्नुपर्ने दिगो विकास लक्ष्यहरू सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता पूरा गर्नका लागि सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी व्यवस्थापन हुनु पर्दछ । सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने औजारको रूपमा रहेको मध्यमकालीन खर्च संरचनाले उपर्युक्त लक्ष्यहरू पूरा गर्न सहयोग पुऱ्याउँदछ ।

नेपालको संविधान अनुरूप अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले नेपाल सरकार तथा प्रदेश र स्थानीय तहले अनिवार्य रूपमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यस ऐन अनुसार मध्यमकालीन खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य तथा सो योजनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याईलाई समेटिनु पर्ने, प्रस्तावित योजना कार्यान्वयन हुने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिका दुई आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुनसक्ने प्रतिफल र उपलब्धि समेत राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । यसका अलावा योजना लागू गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण र सो रकम कुन कुन स्रोतबाट के कति व्यहोर्ने र खर्च गरिएको रकमबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धिको प्रक्षेपण गरिएको हुनुपर्ने प्रावधान छ । यसै प्रावधानलाई ध्यानमा राखी यो मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गरिएको छ ।

यो खर्च संरचना तर्जुमा गर्दा कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकीकरण गर्ने आधारहरू परिमार्जन गरी वस्तुगत रूपमा चौधौं योजना तथा दिगो विकास लक्ष्यहरू हासिल गर्ने दिशामा कार्यक्रम/आयोजना उन्मुख छ, छैन भन्ने मुख्य आधारमा प्राथमिकीकरणको निश्चित मापदण्ड बनाइएको छ । समग्र विकासका विषय क्षेत्रहरूलाई ५ क्षेत्रमा विभाजन गरी मापदण्डहरूमा सबै क्षेत्रले पुऱ्याउनु पर्ने ६ वटा सामान्य आधारहरू र विषयक्षेत्र अनुसार दुई वटा क्षेत्रगत आधार तय गरिएका छन् । साथै, यस खर्च संरचनामा पहिलो वर्ष वा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को हकमा विनियोजित बजेट अनुरूप र त्यसपछिका बाँकी दुई आर्थिक वर्षको हकमा आयोजना कार्यान्वयनको स्थिति, उपलब्ध साधन स्रोत र खर्च गर्ने क्षमतालाई आधार मानी रकम अनुमान गरिएको छ । यसैगरी विभिन्न क्षेत्रमा आगामी तीन वर्षभित्र गरिएको लगानीबाट प्राप्त हुने लक्षित प्रतिफल तथा नतिजा सूचकहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.२ अवधारणा तथा उद्देश्य

सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको एक औजारका रूपमा यस खर्च संरचनाले सरकारसँग उपलब्ध सीमित साधन स्रोतको आँकलन गर्ने र त्यसलाई योजनाको प्राथमिकताको क्षेत्रमा मध्यम अवधिको लागि बाँडफाँट गर्ने गर्दछ । यस अन्तर्गत सरकारी स्रोत, राजस्व, आन्तरिक ऋण, वैदेशिक अनुदान तथा ऋणको आँकलन गरी समष्टिगत आर्थिक खाका निर्धारण गरिन्छ । यसैको आधारमा खर्च क्षेत्रगत प्राथमिकता अनुरूप विषयगत मन्त्रालय र सरकारका अन्य निकायहरूको नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न आवश्यक मध्यम अवधिको बजेट विनियोजन र संघीय संरचनामा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले स्थानीय तहको सरकारलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने अनुदान र राजस्व बाँडफाँट सहितको मध्यमकालीन खर्च अनुमानको खाका तयार गरिन्छ । यसरी निर्धारण भएको स्रोतभित्र रहेर मन्त्रालय एवम् निकायहरूले नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा लाग्ने खर्च रकमको अनुमान गर्दछन् । यसमा सम्बन्धित निकायहरूको व्यापक छलफल पछि तीन वर्ष अवधिको बजेटको खाका तयार गरिन्छ ।

यो खाका तयार गर्दा बजेटको कार्यान्वयनबाट तीन वर्षमा प्राप्त हुने प्रतिफलको पनि अनुमान गरिन्छ । यसमा पहिलो वर्ष बजेट अनुमान हुन्छ भने जुन चाहिँ वार्षिक बजेटसँग तादम्यता रहन्छ र बाँकी दुई वर्षको (Outer year budget) प्रक्षेपण गरिन्छ । पहिलो वर्ष बजेट कार्यान्वयन भएपछि नयाँ मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिन्छ । जसमा पहिलो वर्षको प्रगति समीक्षा गरिन्छ भने बाँकी दुई वर्षको विगतमा प्रक्षेपण गरेको अनुमानलाई परिमार्जन गरी एक वर्षको बजेट प्रक्षेपण थप गरिन्छ । यसरी मध्यमकालीन खर्च संरचनामा चक्रीय हिसाबले प्रत्येक वर्ष तीन वर्षको बजेटको आँकलन गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैले यसलाई विकासको आवश्यकता, आयोजना कार्यान्वयनको अवस्था, राजस्व र वैदेशिक सहायताको अनुमान समेतका आधारमा प्रत्येक वर्ष परिमार्जन गरिनुपर्ने हुन्छ । यसबाट मध्यमकालीन खर्च संरचनाले बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई बढी यथार्थपरक र वस्तुनिष्ठ बनाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाका उद्देश्यहरू निम्नानुसार छन् :

१. सार्वजनिक खर्च प्रणालीमा वित्त अनुशासन कायम गरी समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व प्राप्त गर्नका लागि नगरपालिकालाई प्राप्त हुने मध्यम अवधिको आन्तरिक र बाह्य श्रोतको वास्तविक अनुमान गरी बजेट खाका तर्जुमा गर्ने ।
२. नगरपालिकाको विकास योजनाको प्राथमिकताका क्षेत्रमा लगानीको सुनिश्चितता प्रदान गर्न साधन श्रोतको विनियोजन प्रक्रियाको पुनर्संरचना गरी प्राथमिकता प्राप्त विषयगत क्षेत्रमा बजेटको बाँडफाँट गर्ने ।
३. सार्वजनिक खर्चलाई बढी प्रभावकारी र कुशल बनाई लक्षित प्रतिफल सुनिश्चित गर्ने ।
४. सम्बन्धित विषयगत कार्यालयहरूको बजेट अनुमान वास्तविक बनाउने ।

१.३ विकासक्रम

नेपालमा सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी व्यवस्थापनमा धेरै समस्याहरू विद्यमान थिए । खासगरी आवधिक योजना र वार्षिक कार्यक्रम बीचमा तादात्म्यता नरहने, कुनै आयोजनामा आवश्यक बजेट नछुट्याइनु, कुनै आयोजनामा आवश्यकताभन्दा बढी बजेट छुट्याइनु, दिगो नहुने खर्चिलो आयोजनामा पनि निरन्तर रूपमा बजेट विनियोजन हुनु, बजेटको सुनिश्चितता नहुनु र कार्यान्वयन क्षमता भन्दा बढी आयोजनाहरू सञ्चालनमा रहनु यस्ता प्रमुख समस्याहरू हुन् । सार्वजनिक खर्चमा देखिएका यी समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न सार्वजनिक खर्च पुनरावलोकन आयोग, २०५७ ले मध्यमकालीन खर्च संरचनाको तर्जुमा र कार्यान्वयनको सिफारिश गरेको थियो । यसलाई ध्यानमा राखी दशौं योजना (२०५९-६५) सँगसँगै मध्यमकालीन खर्च संरचना योजनासँग तालमेल हुनेगरी तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्न थालिएको थियो । नेपालमा पहिलो पल्ट आर्थिक वर्ष २०५९/६० देखि यस्तो खर्च संरचनाको शुरुआत भएको थियो । शुरुमा शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, सिंचाइ, विद्युत, सडक र जलस्रोत जस्ता मुख्य क्षेत्रमा यसको शुरुआत गरिएको थियो । यसले आवधिक योजना र वार्षिक बजेट बीच तादात्म्यता कायम गर्ने, विकास आयोजना/कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकीकरण गर्ने, आवधिक योजनाले लिएका उद्देश्य र लक्ष्यहरू पूरा गर्ने गरी स्रोत साधनको सदुपयोग गर्ने तथा पहिलो प्राथमिकतामा परेका परियोजनाहरूमा स्रोतको सुनिश्चितता गर्ने उद्देश्य लिएको थियो र यसबाट वित्त अनुशासन र आर्थिक स्थायित्वको अपेक्षा गरिएको थियो ।

कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूलाई प्राथमिकीकरण गर्ने क्रममा निश्चित आधारहरू तोकी त्यसकै आधारमा परियोजनाहरूलाई अंक प्रदान (Scoring) गर्ने कार्य शुरु गरियो । यसै क्रममा आयोजनाहरूलाई ०, १, २ र ३ भार दिइन्छ, जहाँ ० ले कमजोर, १ ले साधारण वा सन्तोषजनक, २ ले राम्रो र ३ ले अति राम्रो जनाउँदथ्यो । साथै प्रथम प्राथमिकता (P1), दोश्रो प्राथमिकता (P2) र तेश्रो प्राथमिकता (P3) मा परेका आयोजनाहरूमा बजेट विनियोजनको अनुपातलाई आधार मानिएको थियो । पहिलो मध्यमकालीन खर्च संरचनामा मात्रै २०३ वटा कम प्रतिफल दिने आयोजनाहरू हटाउने वा गाभ्ने कार्य गरिएको थियो । त्यसैले यसले नीति निर्माता तथा योजनाकारलाई खर्चको प्राथमिकीकरण गरी सीमित स्रोतको उचित बाँडफाँडबाट विकास लक्ष्य प्राप्त गर्न सहयोग पुऱ्याएको थियो । शुरुका ५-६ वर्षसम्म यस खर्च संरचना तर्जुमा कार्यलाई संस्थागत गर्न प्रयास गरिएको र त्यसको फलस्वरूप यसका उद्देश्यहरू खासगरी वित्त अनुशासन र खर्चको रणनीतिक रूपमा विनियोजन कार्यमा सहयोग पुऱ्याएको थियो । तर, यस खर्च संरचना तर्जुमा गर्ने कानुनी बाध्यता नरहेको आदि कारणले त्यस पछिका केही वर्षहरूमा यसको तर्जुमालाई निरन्तरता दिन सकिएन । तर हाल अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले कानुनी रूपमा यसलाई अनिवार्य गरेपछि यसै खर्च संरचनालाई संस्थागत गर्न सहयोग पुगेको छ ।

१.४ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा प्रक्रिया

१. त्रि-वर्षीय खर्च प्रक्षेपणसहित कुल बजेटको आकार तयारी : गत आर्थिक वर्षको यथार्थ स्थिति, चालु आर्थिक वर्षको प्रक्षेपित अवस्था र मध्यमकालीन खर्च संरचनाको आधारमा सम्बन्धित निकाय/मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय र राष्ट्रिय योजना आयोगले नीतिगत छलफल गरी आगामी आर्थिक वर्षको बजेट प्रक्षेपणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन तयार गर्दछ । यो कार्य गर्दा सम्बन्धित मन्त्रालयहरू/विषयगत कार्यालयहरूले सम्बन्धित खर्च संरचना कार्यदलको संलग्नतामा कार्यगत रूपमा राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयले समग्रमा पुनरावलोकन गरी अवधारणापत्र तयार गर्दछ । स्रोत अनुमान तथा सिमा निर्धारण समितिले देशको समष्टिगत अर्थतन्त्रको वर्तमान स्थिति, चालु आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना, कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रक्षेपण, वित्तीय स्थिति, शोधनान्तर स्थिति, वैदेशिक व्यापार स्थिति, बाह्य एवम् आन्तरिक वित्तीय साधनको सम्भावना, करको लचकता, राजस्व प्रक्षेपण तथा कार्यगत नीति र प्राथमिकताको आधारमा आगामी आर्थिक वर्षको कुल बजेटको आकार र सीमा निर्धारण गरिन्छ ।

२. **बजेट सीमा र मार्गदर्शन पठाउने** : स्रोत अनुमान तथा सिमा निर्धारण समितिले तयार गरेको बजेटको सीमाभित्र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट विषयगत र क्षेत्रगत रूपमा चालु, पुँजीगत र वित्तीय व्यवस्थासहितको बजेटको सीमा र मार्गदर्शन तयार हुन्छ। माथि उल्लेख भएअनुसार तयार भएको विषयगत बजेट सीमा र मार्गदर्शन सो समितिले स्थानीय तह कोष व्यवस्था (SuTRA) मा प्रविष्टि गरी नगर कार्यपालिकामा पठाउनुपर्दछ।

३. **त्रि-बर्षीय खर्च प्रक्षेपणसहित कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी नगरसभामा पेश गर्ने** : बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले तयार गरी पठाएको सीमा र मार्गदर्शनभित्र रही नगर कार्यपालिकामा पठाउनुपर्दछ। उपरोक्तानुसार प्राप्त भएको बजेटको आधारमा आफ्नो समेत बजेट तयार गरी योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले सूत्रमा प्रविष्टि गरी सूत्र मार्फत नगर कार्यपालिकामा पठाउनुपर्दछ।

४. **त्रि-बर्षीय खर्च प्रक्षेपणसहित कार्यक्रम तथा बजेट उपर छलफल** : बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट तयार गरी पठाएको बजेट अनुमान चालु खर्च, पुँजीगत खर्च एवम् वित्तीय व्यवस्थापन सहितको कार्यगत र निकायगत रूपमा छलफल नगर कार्यपालिकामा गरिन्छ। यसमा नगरपालिकाको योजना तथा अनुगमन उपशाखाको सहभागिता रहन्छ। निकायगत रूपमा बजेटको छलफल टुङ्गिएपछि नगर कार्यपालिकाले बजेटको मस्यौदा तयार गरी आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयगत कार्यालय, वडा कार्यालय समेतको परामर्शमा बजेटको अन्तिम मस्यौदा तयार गर्दछ।

५. **नगर सभामा मध्यमकालीन खर्च संरचना प्रस्तुत गर्ने** : मध्यमकालीन खर्च संरचना र वार्षिक विकास कार्यक्रम नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गर्ने व्यवस्था छ। राजस्वको प्रक्षेपण, बाह्य सहयोगबाट प्राप्त हुने अनुदान एवम् ऋण सहायता, आन्तरिक ऋणको प्रक्षेपणसहित बजेटको उद्देश्य, नीति, प्राथमिकता, दीर्घकालीन सोच एवम् योजनाले निर्धारित गरेको आगामी वर्ष संचालन गरिने कार्यक्रमहरूलाई समेत समेटी आगामी आर्थिक वर्षको आय व्यय विवरण बजेट बक्तव्य मार्फत असार १० गते नगरसभामा पेश हुन्छ। यसका साथै मध्यमकालीन खर्च संरचना समेत नगर सभामा पेश गर्ने व्यवस्था रहेको छ।

परिच्छेद २

मध्यमकालीन खर्च संरचना (२०७५/७६-२०७७/७८)

२.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान कार्यान्वयनका क्रममा तीनै तहका निर्वाचन सम्पन्न भए पश्चात् संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारहरू गठन भई क्रियाशील भएका छन् । संविधानले आत्मसात गरेको समाजवाद उन्मुख राष्ट्र निर्माण एवम् सरकारले घोषणा गरेको “समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली”को राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्ने आधार वर्ष, “समृद्ध गाउँ शहरको रहर-स्वस्थ, सफा, शान्त र सुशासनयुक्त आठविसकोट नगर” भन्ने नगरपालिकाको दिर्घकालिन सोच तथा नगरपालिका स्तरिय नीति तथा संरचना निर्माण वर्षका रूपमा आगामी आर्थिक वर्ष रहनेछ । समृद्ध नगर निर्माणको यात्रा तीव्र आर्थिक वृद्धि एवम् विकास, कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन र वित्तीय संघीयताको कुशल व्यवस्थापनमा निर्भर रहनेछ । यसै विषयलाई सम्बोधन गर्न आगामी तीन वर्षको स्रोतको प्रक्षेपण, आँकलन, विनियोजन, स्रोतको सुनिश्चितता एवम् समयवद्ध र योजनावद्ध रूपमा योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन र मूल्याङ्कन पद्धति पालना गर्नु उत्तिकै जरुरी रहेको छ ।

समाजवाद उन्मुख अर्थ व्यवस्था तर्फ परिलक्षित हुने गरी आर्थिक क्रियाकलापहरूलाई अवलम्बन गर्ने सोचलाई मनन गर्दै नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेखित दीर्घकालीन लक्ष्य हासिल गर्ने तथा नेपाल सरकार एवम् प्रदेश सरकारको सोच, लक्ष्य तथा प्राथमिकतासँग सामञ्जस्यता हुने गरी आगामी तीन आर्थिक वर्षको मध्यमकालीन खर्च संरचना (२०७५/७६-२०७७/७८) तर्जुमा गरिएको छ । यो दस्तावेज तयार गर्दा वर्तमान सरकारका घोषणा, प्राथमिकता एवम् नीति तथा कार्यक्रम, प्रदेशको नीति तथा कार्यक्रम, नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र चौधौँ योजना (२०७३/७४-२०७५/७६) मा उल्लेखित सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकता, र दिगो विकास लक्ष्य, २०३० को मार्गचित्रलाई मुख्य आधार लिइएको छ । यस दस्तावेजमा नगरपालिकाले तर्जुमा गरेका कार्यक्रमका साथै साविकमा केन्द्रीय सरकारबाट कार्यान्वयन भईरहेका तर, स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्र रहेका कार्यहरू भित्र रहेका सःशर्त अनुदान अन्तर्गत हस्तान्तरण भई आएका कार्यक्रमहरू समेत समेटिएको छ ।

२.२ चुनौती तथा अवसर

संघीय शासन प्रणाली नयाँ भएको सन्दर्भमा सरकार सञ्चालन, विकास निर्माण तथा सामाजिक क्षेत्रका लागि आवश्यक नगरस्तरिय नीति एवम् कानून तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, भौतिक संरचनाको निर्माण तथा व्यवस्थापन, नगरपालिकाका सम्भाव्य स्रोतको पहिचान एवम् परिचालन र मानव संसाधन व्यवस्थापन जस्ता चुनौतीहरू रहेका छन् । स्वदेशी तथा वैदेशिक लगानी आकर्षण तथा प्रोत्साहन, उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि, गुणस्तरीय तथा निर्धारित समयभित्र भौतिक पूर्वाधार निर्माण, वित्तीय अनुशासन र जवाफदेहिता अभिवृद्धि, शासकीय क्षमता अभिवृद्धि तथा सुशासन प्रवर्द्धन समेत यस प्रदेशका लागि चुनौतीका रूपमा रहेका छन् । साथै, प्रकोपसम्बन्धी सम्भाव्य जोखिमहरूको न्यूनीकरण आर्थिक-सामाजिक विकासका सबै प्रयासहरूलाई जलवायु परिवर्तन अनुकूल बनाउनु, हाल संघीय सरकारबाट सञ्चालन भईरहेका विकास कार्यक्रमलाई एकीकृत गर्नु र आवश्यक साधन स्रोत व्यवस्था गर्नु समेत चुनौतीका रूपमा रहेका छन् ।

मुलुक आर्थिक तथा सामाजिक विकासको चरणमा प्रवेश गरेको अवस्था, नयाँ ढंगले राज्यको संठनात्मक संरचना, पद्धति र प्रक्रियाको विकास र संस्थापन, उर्वर जमिन, जलस्रोत, वन, खानी, जैविक विविधता एवम् भौगोलिक सुन्दरताजस्ता प्राकृतिक स्रोतहरूको बृद्धिमतापूर्ण उपयोग, पर्यटन क्षेत्रको प्रचुर सम्भाव्यता, सम्भाव्य स्रोत साधनको पहिचान, दायरा विस्तार तथा परिचालन, आर्थिक रूपले सक्रिय हुने जनसङ्ख्याको अनुपात उच्च रहनु, आर्थिक-सामाजिक विकासलाई तीव्रता दिन स्वस्थ र क्रमशः शिक्षित हुँदै गइरहेको सक्षम जनशक्ति प्रमुख अवसरका रूपमा रहेका छन् ।

२.३ सोंच, उद्देश्य तथा रणनीति

प्रस्तुत मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्दा नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमलाई मुख्य आधारका रूपमा लिइएको छ । नीतिमा उल्लिखित विषय क्षेत्रगत सोंच, उद्देश्य तथा रणनीतिलाई यस खर्च संरचनाको विषय क्षेत्रगत सोंच, उद्देश्य तथा रणनीतिका रूपमा उल्लेख गरिएको छ । नीतिमा समावेश नभएका क्षेत्रका सोंच, उद्देश्य तथा रणनीतिलाई चौधौँ योजनाबाट साभार गरिएको छ । मध्यमकालीन खर्च संरचनाको समष्टिगत सोंच, उद्देश्य तथा रणनीति देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

सोच

- समाजवाद उन्मुख अर्थ व्यवस्थामा आधारित स्वस्थ, सफा, शान्त र सुशासनयुक्त नगर एवम् सुखी नागरिक ।

उद्देश्य

- तीव्र आर्थिक वृद्धि, उत्पादनशील र मर्यादित रोजगारी एवम् न्यायोचित आय वितरणको माध्यमबाट समाजवाद उन्मुख नगर अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने ।

रणनीति उल्लेखित सोच तथा उद्देश्यहरू हासिल गर्न निम्नानुसार सात प्रमुख रणनीति रहेका छन् :

१. लगानी आकर्षण, पूर्वाधार विकास तथा पर्यटन विकासको सघनीकरण तथा विविधीकरण मार्फत पर्यटनमा आधारित उत्पादन वृद्धि गर्ने ।
२. स्वच्छ, नवीकरणीय तथा वैकल्पिक ऊर्जाको उत्पादन र विस्तार गरी आधुनिक उर्जामा नगरपालिकाका सम्पूर्ण नागरिकको पहुँच पुऱ्याउने ।
३. भूमिको प्रभावकारी उपयोग गरी कृषि क्षेत्रमा अनुसन्धान तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्दै उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने ।
४. औद्योगिक पूर्वाधार निर्माण तथा लगानी आकर्षण गर्दै स्थानीय साधन स्रोतमा आधारित एवम् तुलनात्मक लाभका क्षेत्र लक्षित औद्योगिक वस्तु तथा सेवाको उत्पादन वृद्धि गर्ने ।
५. उत्पादन तथा सेवा सुविधामा सहज पहुँच अभिवृद्धिका लागि सडक, यातायात, खानेपानी तथा सहरी पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
६. शिक्षा, स्वास्थ्य तथा पोषणमा पहुँच अभिवृद्धि तथा सामाजिक सुरक्षामा जोड दिँदै गुणस्तरीय मानव पुँजी निर्माण गर्ने ।
७. सार्वजनिक, निजी तथा सहकारी क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि एवम् सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने ।

२.४ प्रमुख नतिजा सूचक तथा लक्ष्य

“समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली”को अभियानलाई सफल बनाउन आगामी तीन वर्षको मध्यमकालीन खर्च संरचनाको प्रमुख लक्ष्य तथा नतिजा सूचक निर्धारण गरिएको छ । सो अनुसार समष्टिगत लक्ष्यहरूको विद्यमान स्थिति तथा आगामी ३ वर्षको अपेक्षित उपलब्धि तालिका २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१ : प्रमुख समष्टिगत सूचक तथा लक्ष्य

क्र.सं .	सूचक/लक्ष्य	एकाई	२०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	वार्षिक आर्थिक वृद्धिदर	प्रतिशत	-	-	६	७
२	गरिबीको रेखामुनि रहेका जनसङ्ख्या	प्रतिशत	-	-	२०	१५
३	बहुआयामिक गरिबीको सूचकांक	सूचकांक	-	-	१५	१२
४	१५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहको साक्षरता दर	प्रतिशत	-	-	९७	९७.५
५	मानव विकास सूचकांक	सूचकांक	-	-	-	-
६	लैङ्गिक सशक्तीकरण सूचकांक	सूचकांक	-	-	-	-
७	प्रति व्यक्ति आय	अमेरिकी डलर	-	-	८००	१०००

आर्थिक वृद्धिदर आँकलन गर्दा स्थिर सरकार, संघीय संरचना अनुसार तीन तहका सरकारबाट प्रभावकारी रूपमा हुने कार्यक्रम तथा बजेटको कार्यान्वयन, उर्जा उपलब्धतामा हुने उल्लेख्य वृद्धि, केही बृहत आयोजना सम्पन्न हुने अवस्था, पुनर्निर्माण, निर्माण कार्यमा तीव्रता, पर्यटक आगमनमा उल्लेख्य वृद्धि जस्ता सकारात्मक परिवर्तन हुने अनुमान गरिएको

छ। यसबाट नेपाल सरकारको नीति कार्यक्रमले राखेको आगामी ५ वर्ष भित्र दोहोरो अंकको आर्थिक वृद्धि गर्ने लक्ष्य प्राप्तमा समेत सहयोग हुनेछ। आगामी तीन वर्षमा नगरपालिकाको प्रति व्यक्ति आय १००० अमेरिकी डलर पुग्नेछ।

तालिका २.२ : प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा लक्ष्य

क्र.सं.	सूचक/लक्ष्य	एकाई	२०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७५/ ७६	२०७६/ ७७	२०७७/ ७८
१	खाद्यान्न बाली उत्पादन	हजार मे.टन	-	-	-	-
२	उद्योगहरूबाट रोजगारीको सिर्जना	संख्या (हजारमा)	-	०.५	१	१.५
३	पर्यटन आगमन	संख्या (हजारमा)	-	-	-	-
४	पर्यटन क्षेत्रमा रोजगारी	संख्या (हजारमा)	-	-	-	-
५	काठको उत्पादन	घन फिट (लाखमा)	-	-	-	-
६	जम्मा सडक निर्माण	कि.मी.	१५०	२००	२५०	३००
७	कालेपत्रे सडक सञ्जालले जोडिएका वडा	संख्या	-	-	-	-
८	राष्ट्रिय विद्युत् प्रणालीबाट विद्युतमा पहुँच प्राप्त गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	-	-	-	-
९	जलविद्युत् उत्पादन क्षमता	मे.वा.	०.३०४	०.३५०	०.५०	०.५०
१०	आधारभूत स्तरका खानेपानीबाट लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत	-	९०	९३	९५
११	सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर (हजारमा)	-	-	-	-
१२	जनता आवास	संख्या (हजारमा)	-	-	-	-
१३	इन्टरनेट ग्राहकको घनत्व	प्रतिशत	-	-	-	-
१४	खूद भर्ना दर		-	-	-	-
	क) आधारभूत तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत	-	९०	९५	९७
	ख) आधारभूत तह (कक्षा १-८)	प्रतिशत	-	९०	९१	९२
	ग) माध्यमिक तह कक्षा (९-१२)	प्रतिशत	-	४०	४५	५०
१५	मातृ मृत्युदर (प्रति लाख जीवित जन्म)	जना	-	-	-	-
१६	५ वर्ष मुनिको बाल मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्म)	जना	-	-	-	-

२.५ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण

नगरपालिकाको खर्च अनुमान तथा स्रोत आँकलन गर्दा देहायका आधार अपनाइएको छ।

१. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट विनियोजनका आधारमा खर्च संरचनाको पहिलो वर्षको राजस्व तथा खर्च आँकलन गरिएको छ । दोस्रो र तेस्रो वर्षको प्रक्षेपण गर्दा नगरपालिकाले नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख गरेको आवधिक लक्ष्य, घोषित कार्यक्रम र सो अनुसार संचालन हुने कार्यक्रम तथा हासिल गर्ने नतिजालाई प्रमुख आधार मानिएको छ । प्रक्षेपणका क्रममा नगरपालिकाको प्राथमिकताका क्षेत्र तथा रणनीतिक महत्वका आयोजनालाई पर्याप्त स्रोत व्यवस्था गरिएको छ । उपलब्ध हुने स्रोत, मुद्रास्फिति तथा आवश्यकता समेतका आधारमा अन्य कार्यक्रम तथा साधारण प्रशासनका लागि खर्च अनुमान गरिएको छ ।
२. संघीय सरकारबाट राजस्व बाँडफाँट स्वरूप प्राप्त हुने रकम र प्रदेश वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७५ अनुसार एकल कर प्रशासनका माध्यमबाट प्राप्त हुने आन्तरिक राजस्व समेतका आधारमा नगरपालिकालाई प्राप्त हुने राजस्व प्रक्षेपण गरिएको छ ।
३. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट नगरपालिकालाई हस्तान्तरण भएको वित्तीय समानीकरण तथा सशर्त अनुदान रकम समेत आगामी आर्थिक वर्षका लागि संघ तथा प्रदेशबाट प्राप्त रकम तथा पछिल्ला दुई वर्षका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारको मध्यमकालीन खर्च संरचनामा उल्लेखित रकम तथा सोको प्रक्षेपणको आधारमा आँकलन तथा अनुमान गरिएको छ ।
४. नगरपालिकाले लिनसक्ने आन्तरिक ऋण नगरपालिकाले परिचालन गर्ने कुल राजस्वको १० प्रतिशतको सीमामा रही आँकलन गरिएको छ ।

तालिका २.३ :मध्यमकालिन खर्च अनुमानको विनियोजन तथा स्रोत प्रक्षेपण (२०७५/०७६-२०७७/०७८)					
रु. हजारमा					
शीर्षक	आ.व. २०७३/७४ को यथार्थ	आ.व. २०७४/७५ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७५/७६ को अनुमान	आ.व. २०७६/७७ को अनुमान	आ.व. २०७७/७८ को अनुमान
आय:	-	४४३,०२२.००	६३३,३११.५०	६९६,६४२.६५	७६६,३०६.९२
राजस्व:	-	१०,२७०.००	१२६,१५०.००	१३८,७६५.००	१५२,६४१.५०
आन्तरिक राजस्व	-	९,२७०.००	१५,०००.००	१६,५००.००	१८,१५०.००
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	-	१,०००.००	१०१,१५०.००	१११,२६५.००	१२२,३९१.५०
अन्य आय	-	-	१०,०००.००	११,०००.००	१२,१००.००
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण	-	३८९,१७२.००	४९०,९८९.००	५४०,०८७.९०	५९४,०९६.६९
नेपाल सरकारबाट प्राप्त	-	३८९,१७२.००	४१५,६८९.००	४५७,२५७.९०	५०२,९८३.६९
प्रदेश सरकारबाट प्राप्त	-	-	७५,३००.००	८२,८३०.००	९१,११३.००
अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त	-	-	-	-	-
जनसहभागिता:	-	४३,५८०.००	१६,१७२.५०	१७,७८९.७५	१९,५६८.७३
नगद सहभागिता	-	२६,१४८.००	८,०८६.२५	८,८९४.८८	९,७८४.३६
श्रम तथा वस्तुगत सहायता	-	१७,४३२.००	८,०८६.२५	८,८९४.८८	९,७८४.३६
व्यय:	-	४४३,०२२.००	६४५,८११.५०	७१०,३९२.६५	७८१,४३१.९२
चालु खर्च	-	१४१,२२४.००	१८९,७०८.००	२०८,६७८.८०	२२९,५४६.६८
पूँजिगत खर्च	-	३०१,७९८.००	४५६,१०३.५०	५०१,७१३.८५	५५१,८८५.२४
बजेट बचत (+)/न्यून (-)			-१२,५००.००	-१३,७५०.००	-१५,१२५.००
वित्तीय व्यवस्था			१२,५००.००	१३,७५०.००	१५,१२५.००
खुद ऋण लगानी					
ऋण लगानी (-)					
ऋण लगानीको सावौं फिर्ता प्राप्ति (+)					
खुद शेयर लगानी					

शेयर लगानी (-)					
शेयर बिक्रीबाट लगानी फिर्ता प्राप्ति (+)					
खुद ऋण प्राप्ति			१२,५००.००	१३,७५०.००	१५,१२५.००
ऋणको साँवा भुक्तानी (-)			-	-	-
ऋण प्राप्ति (+)			१२,५००.००	१३,७५०.००	१५,१२५.००
अन्तिम बजेट बचत (+)/न्यून (-)			-१२,५००.००	-१३,७५०.००	-१५,१२५.००

२.६ बजेट विनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट

आगामी तीन वर्षको बजेट अनुमान र प्रक्षेपणको विभिन्न आधारमा गरिएको तुलनात्मक विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

अ. प्राथमिकताक्रमको आधारमा बाँडफाँट

कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकताक्रम बमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २.४ प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण							
रु हजारमा							
प्राथमिकता क्रम	कार्यक्रम संख्या	आ.व. २०७५।०७६ को अनुमान		आ.व. २०७६।७७ को अनुमान		आ.व. २०७७।०७८ को अनुमान	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
पहिलो (P1)	४३	३१६,६४५.७०	७३.३२	३४८,३१०.२७	७३.३२	३८३,१४१.३०	७३.३२
दोस्रो (P2)	०	-	-	-	-	-	-
सांकेतिकरण नगरिएको	७०	११५,२३६.०९	२६.६८	१२६,७५९.७०	२६.६८	१३९,४३५.६७	२६.६८
जम्मा	११३	४३१,८८१.७९	१००.००	४७५,०६९.९७	१००.००	५२२,५७६.९७	१००.००

कार्यक्रम तथा आयोजनाको दिगो विकास लक्ष्यका आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २.५ दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण								
रु हजारमा								
संकेत नं	दिगो विकास लक्ष्य	कार्यक्रम संख्या	आ.व. २०७५/०७६ को अनुमान		आ.व. २०७६/०७७ को अनुमान		आ.व. २०७७/०७८ को अनुमान	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	गरिवीको अन्त्य	१५	३४,५९३.१५	८.०१	३८,०५२.४७	८.०१	४१,८५७.७१	८.०१
२	शून्य भोकमरी	२	३,०८०.००	०.७१	३,३८८.००	०.७१	३,७२६.८०	०.७१
३	स्वस्थ जीवन	१५	४७,६१५.८७	११.०३	५२,३७७.४६	११.०३	५७,६१५.२०	११.०३
४	गुणस्तरिय शिक्षा	१७	६०,०१३.३७	१३.९०	६६,०१४.७१	१३.९०	७२,६१६.१८	१३.९०
५	लैंगिक समानता	१२	१०,२९०.३६	२.३८	११,३१९.४०	२.३८	१२,४५१.३४	२.३८
६	दिगो सफापानी तथा सरसफाई सेवा	१	७,३१५.००	१.६९	८,०४६.५०	१.६९	८,८५१.१५	१.६९
७	आधुनिक उर्जामा पहुँच	२	४९,९५५.००	११.५७	५४,९५०.५०	११.५७	६०,४४५.५५	११.५७
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	०	-	-	-	-	-	-
९	उद्योग नवीन खोज र पूर्वाधार	१७	१४३,२०७.९०	३३.१६	१५७,५२८.६९	३३.१६	१७३,२८१.५६	३३.१६
१०	असमानता न्यूनिकरण	०	-	-	-	-	-	-
११	दिगो शहर र वस्तीहरू	११	५५,९३६.८०	१२.९५	६१,५३०.४८	१२.९५	६७,६८३.५३	१२.९५
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	०	-	-	-	-	-	-
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन	६	४,९२८.७३	१.१४	५,४२१.६०	१.१४	५,९६३.७६	१.१४
१४	सामुन्द्रिक स्रोतको उपयोग	०	-	-	-	-	-	-
१५	भू सतह स्रोतको उपयोग	२	५५०.००	०.१३	६०५.००	०.१३	६६५.५०	०.१३
१६	शान्तिपूर्ण न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	७	४,१२८.६२	०.९६	४,५४१.४८	०.९६	४,९९५.६३	०.९६
१७	दिगो विकासको लागि साझेदारी	०	-	-	-	-	-	-
	अन्य नखुलेको	६	१०,२६६.९९	२.३८	११,२९३.६९	२.३८	१२,४२३.०६	२.३८
	कूल जम्मा	११३	४३१८८१.७९	१००	४७५०६९.९६९	१००	५२२५७६.९६५९	१००

इ. लैंगिक संकेतको आधारमा बाँडफाँट लैंगिक संकेत बमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.६ : लैंगिक संकेतको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण (रु. लाखमा)

लैंगिक संकेतको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण								
रु हजारमा								
संकेत नं.	लैंगिक संकेत	कार्यक्रम संख्या	२०७५।०७६ को अनुमान		२०७६।०७७ को अनुमान		२०७७।०७८ को अनुमान	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	१६	१५,०८८.२६	३.४९	१६,५९७.०८	३.४९	१८,२५६.७९	३.४९
२	अप्रत्यक्ष लाभ	५९	२४१,८३५.७९	५६.००	२६६,०१९.३७	५६.००	२९२,६२१.३१	५६.००
३	तटस्थ	२	३,३००.००	०.७६	३,६३०.००	०.७६	३,९९३.००	०.७६
४	खुल्न नसक्ने	३६	१७१,६५७.७४	३९.७५	१८८,८२३.५२	३९.७५	२०७,७०५.८७	३९.७५
	कूल जम्मा	११३	४३१,८८१.७९	१००	४७५,०६९.९६	१००	५२२,५७६.९६	१००

२.७ प्रमुख विषय क्षेत्रगत आधारमा बाँडफाँट

प्रमुख विषय क्षेत्रगत बमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ। विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट, खर्च तथा स्रोतको अनुमान तथा प्रक्षेपण सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची १ र २ मा उल्लेख गरिएको छ।

।

२.८ अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्वको अनुमान र प्रक्षेपण

संघ तथा प्रदेशबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुने तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका नं. २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २.७ : राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान					
रु. हजारमा					
शीर्षक	आ.व. २०७३/७४ को यथार्थ	आ.व. २०७४/७५ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७५/७६ को लक्ष्य	आ.व. २०७६/७७ को अनुमान	आ.व. २०७७/७८ को अनुमान
राजस्व:	-	४४३,०२२.००	६३३,३११.५०	६९६,६४२.६५	७६६,३०६.९२
आन्तरिक राजस्व:	-	९,२७०.००	१५,०००.००	१६,५००.००	१८,१५०.००
सम्पत्ती कर		१,७५०.००	२,५००.००	२,७५०.००	३,०२५.००
घरबहाल कर		१,०००.००	८५०.००	९३५.००	१,०२८.५०
सवारी साधन कर		२,०००.००	१,२००.००	१,३२०.००	१,४५२.००
सेवा शुल्क (स्थानीय पूर्वाधार तथा सेवा उपयोगमा)		७००.००	५००.००	५५०.००	६०५.००
दस्तुर (स्थानीय तहबाट हुने सिफारिस लगायतमा)		१,०००.००	१,०००.००	१,१००.००	१,२१०.००
जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर		-	१,०००.००	१,१००.००	१,२१०.००
पर्यटन शुल्क		५०.००	५०.००	५५.००	६०.५०
विज्ञापन कर		१००.००	१००.००	११०.००	१२१.००
व्यवसाय कर		४६५.००	१,७००.००	१,८७०.००	२,०५७.००
भूमिकर (मालपोत)		१,०००.००	२,०००.००	२,२००.००	२,४२०.००
दण्ड जरिवाना		५०.००	१००.००	११०.००	१२१.००
मनोरञ्जन कर		१५०.००	२००.००	२२०.००	२४२.००
बहाल विटौरी शुल्क		५.००	२००.००	२२०.००	२४२.००
मृत वा मारिएका जीव जन्तुको हाड, सिंग, प्वाँख, छालामा कर		५००.००	१००.००	११०.००	१२१.००
प्राकृतिक स्रोत साधन व्यवसायिक कर		-	५००.००	५५०.००	६०५.००
शेयर लगानीबाट प्राप्त लाभांश तथा पूँजिगत लाभ आय		-	-	-	-
ऋण लगानीबाट प्राप्त व्याज आय		-	-	-	-
अन्य		५००.००	३,०००.००	३,३००.००	३,६३०.००
		-	-	-	-
राजस्व बाँडफाँड:	-	१,०००.००	१०१,१५०.००	१११,२६५.००	१२२,३९१.५०
राजस्व बाँडफाँड प्राप्ति (+)	-	१,०००.००	१०१,१५०.००	१११,२६५.००	१२२,३९१.५०
राजस्व बाँडफाँड हस्तान्तरण (-)	-	-	-	-	-
अन्य आय:	-	-	१०,०००.००	११,०००.००	१२,१००.००
साविक स्थानीय निकायबाट			-	-	-

हस्तान्तरण भई प्राप्त रकम						
बेरुजु असुली			-	-	-	
गत वर्षको नगद मौज्दात			१०,०००.००	११,०००.००	१२,१००.००	
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण:						
नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान:	-	३८९,१७२.००	४१५,६८९.००	४५७,२५७.९०	५०२,९८३.६९	
वित्तीय समानीकरण अनुदान		२८९,८१६.००	१०९,२००.००	१२०,१२०.००	१३२,१३२.००	
सशर्त अनुदान		९९,३५६.००	१२६,४८९.००	१३९,१३७.९०	१५३,०५९.६९	
समपूरक अनुदान		-	१५०,०००.००	१६५,०००.००	१८१,५००.००	
विशेष अनुदान		-	३०,०००.००	३३,०००.००	३६,३००.००	
प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान:	-	-	७५,३००.००	८२,८३०.००	९१,११३.००	
वित्तीय समानीकरण अनुदान		-	५,३००.००	५,८३०.००	६,४१३.००	
सशर्त अनुदान		-	-	-	-	
समपूरक अनुदान		-	५०,०००.००	५५,०००.००	६०,५००.००	
विशेष अनुदान		-	२०,०००.००	२२,०००.००	२४,२००.००	
अन्य स्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदान:	-	-	-	-	-	
सशर्त अनुदान		-	-	-	-	
समपूरक अनुदान		-	-	-	-	
विशेष अनुदान		-	-	-	-	
जनसहभागिता:	-	४३,५८०.००	१६,१७२.५०	१७,७८९.७५	१९,५६८.७३	
नगद सहभागिता		२६,१४८.००	८,०८६.२५	८,८९४.८८	९,७८४.३६	
श्रम तथा वस्तुगत सहायता		१७,४३२.००	८,०८६.२५	८,८९४.८८	९,७८४.३६	

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को विनियोजन र पछिल्लो दुई वर्षको प्रक्षेपण विषय क्षेत्रगत नतिजा, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम तथा आयोजनाको विवरण, अपेक्षित उपलब्धि र विषय क्षेत्रगत अनुमानित बजेट परिच्छेद ३ देखि परिच्छेद ७ सम्म प्रस्तुत गरिएको छ । यसैगरी कार्यक्रम तथा आयोजनागत बजेट, प्राथमिकीकरण र संकेत अनुसूची ३ देखि ८ मा समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद ३

भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी क्षेत्र

३.१ पृष्ठभूमि

कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि, व्यवस्थित आवास व्यवस्थापन तथा दीगो भौतिक पूर्वाधार विकास मार्फत आर्थिक समाजिक रुपान्तरणको लागि भूमिको समुचित उपयोग एवम् व्यवस्थापन गर्नु आवश्यक छ । भूमिको पहुँचमा रहेको असमानता, भूमिको खण्डीकरण एवम् गैर-उत्पादनमूलक क्षेत्रमा यसको प्रयोगको कारणले भूमि स्रोतको महत्व सदुपयोग हुन सकिरहेको छैन । कृषक वर्गको भूमिमा पहुँच, अव्यवस्थित बसोबासलाई व्यवस्थापन, दीगो सहरीकरण, भूमिहिन र सुकुम्बासीहरूको बसोबासको समुचित व्यवस्थापन तथा जिविकोपार्जनको प्रबन्ध गर्दै सामाजिक न्याय र समृद्धिका लागि भूमिको वैज्ञानिक दीगो व्यवस्थापन गर्नु आवश्यक छ ।

कृषियोग्य भूमि बाँझो रहनु, कृषकहरूलाई वित्तीय सेवा सर्वसुलभ रूपमा उपलब्ध नहुनु, उन्नत प्रविधि तथा कृषि उत्पादन सामग्रीहरूको उपलब्धता नहुनु, मूल्य श्रृंखलाका पात्र तथा कार्यहरूबीच कार्यगत समन्वयको अभाव, सिंचाई र सडक लगायतका कृषि पूर्वाधारहरूको कमीले गर्दा कृषि क्षेत्रको अपेक्षित विकास हुन सकेको छैन । साथै सहकारीको उपयोग र उपादेयता बारेमा आम नगरिकमा पर्याप्त जानकारी नहुनु, सहकारी संघसंस्थामा अनुशासन तथा सुशासनको अवस्था कमजोर हुनु र सहकारी क्षेत्रमा संकलित पुँजीको उत्पादनशील क्षेत्रमा न्यून परिचालन हुनु जस्ता कारणले आर्थिक तथा सामाजिक रुपान्तरणमा सहकारी क्षेत्रको योगदान सन्तोषजनक रहेको छैन । यिनै विषयलाई प्रभावकारी ढंगले सम्बोधन गर्नको लागि नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम उल्लेखित भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी गरीवी न्यूनीकरण एवम् नगरको समृद्धिको आधार तयार गर्ने गरी आगामी तीन वर्षका लागि मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरीएको छ ।

३.२ चुनौती तथा अवसर

चुनौती

भूमी व्यवस्था तर्फ संघ र स्थानीय तहसँग समन्वय, सहकार्य र साभेदारीका आधारमा भू-उपयोग नीतिको तर्जुमा गर्ने । सुरक्षित बस्ती विकास एवम् योजनाबद्ध दीगो शहरीकरण गर्ने, भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि जग्गा प्राप्ती, मुआब्जा निर्धारण एवम् वितरण व्यवस्थित गर्ने, नगरपालिका भू-उपयोग सूचना प्रणालीको लागि प्रविधिको प्रयोग गरी भू-सूचना तयार गर्नु मुख्य चुनौति रहेको छ । कृषि क्षेत्रमा परेको श्रम अभावलाई सम्बोधन गर्नु जग्गाको खण्डीकरण, घडेरीकरण जग्गा बाँझो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्नु, कृषि भूमिलाई उपयोगमा ल्याउनु तथा बाढे महिना सिंचाईको सुविधा उपलब्ध गराउनु, स्थानीय खाद्यान्न उपयोग बढाउनु, खाद्य संस्कृतिलाई परिवर्तन गर्नु, कृषि क्षेत्रमा लगानी वृद्धि गर्नु, कृषि ऋण र विमालाई सरल र सहज बनाउनु, कृषि प्रसार सेवामा कृषकहरूको पहुँचमा वृद्धि गर्नु र मूल्य श्रृंखलाका कार्यमा समन्वय गरी कृषिको व्यवसायीकरण तथा औद्योगिककरण गर्नु कृषि विकास सम्बन्धी चुनौती रहेका छन् । पशुपन्छी प्रसार सेवामा कृषकको पहुँचमा वृद्धि, स्वस्थ र गुणस्तरीय पशुपन्छी उत्पादन बढाउनु, स्थानीय क्वारेन्टाइनको व्यवस्था र प्रमाणीकरण, पशुपन्छीजन्य रोग र प्रकोपको न्यूनीकरणका लागि आस्पताल तथा प्रयोगशालाको निर्माण र पशुपन्छीजन्य उत्पादनको प्रयोगबाट मानव शरिरमा सर्ने रोगको नियन्त्रण गर्नु पशुपन्छी क्षेत्रमा चुनौती रहेका छन् ।

गरीब तथा गरीबीको स्पष्ट पहिचान र परिभाषित गर्नु, भौगोलिक, जातीय र आय वर्गमा रहेको गरीबीको अवस्थामा उल्लेख्य रूपमा कमी ल्याउनु, असमानतालाई घटाउनु, न्यूनतम सामाजिक सुरक्षाको दायरा विस्तार गर्नु, निरपेक्ष गरीबीको रेखामुनी रहेका नागरीकको जीवनस्तरमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउनु, आयमूलक गरीबी अवस्थामा सुधार ल्याउदै आगामी पाँच वर्षमा औषत प्रतिव्यक्ति आय दोब्बर बनाउने कार्य चुनौतिपूर्ण रहेका छन् । प्राकृतिक विपद् र जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट आउनसक्ने जाखिमले गरीबीको दायरालाई न्यूनीकरण गर्ने कार्य पनि चुनौतिपूर्ण छ । सहकारी क्षेत्रमा रहेको पुँजीलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा परिचालन गर्नु, सहकारी संस्थाहरूमा सिमान्तकृत, विपन्न र वञ्चितिकरणमा परेका

वर्ग समुदायलाई समेटी समावेशी बनाउनु, सहकारी संस्थाहरूको प्रभावकारी नियमन गर्नु, सहकारीको सिद्धान्त, मर्म र भावना अनुरूप सहकारी संघ संस्थाहरूको परिचालन गरी सहकारी क्षेत्रमा सुशासन तथा वित्तीय अनुशासन कायम गर्नु सहकारी क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीका रूपमा रहेका छन् ।

अवसर

भूमि व्यवस्था तर्फ भूमि, भूमिस्रोत र प्राकृतिक स्रोत एवम् साधनको संरक्षण तथा उपयोग गर्ने प्रयाप्त अधिकार, कृषकको आफ्नै स्वामीत्वमा कृषियोग्य जमिनको स्वामित्व रहनु, दीगो सहरीकरण र सुरक्षित एवम् एकीकृत बस्ती विकासको अभियान जस्ता अवसर रहेका छन् । त्यसैगरी भौगोलिक र जैविक विविधताका संभावना रहनु, कृषि क्षेत्रमा बढिरहेको लगानी, कृषि विकास रणनीतिको कार्यान्वयन, कृषिजन्य पदार्थको मागमा निरन्तर वृद्धि हुनु, विदेशबाट फर्किएका युवाहरूमा सीप, ज्ञान, पूँजी सहितको आकर्षक क्रमशः कृषि क्षेत्रमा बढ्दै जानु, उन्नत प्रविधि, कृषि सडक, सिंचाई, विद्युत, कृषि ऋण, कृषि विमा जस्ता सुविधाहरू वृद्धि हुँदै जानु, प्रांगारिक कृषिप्रति आम उपभोक्ताको सजगता बढ्नु जस्ता अवसर कृषि क्षेत्रमा रहेका छन् । पशुपन्छी व्यवसाय विकास तर्फ विदेशबाट फर्किएका युवाको सीप, ज्ञान, पूँजी र उन्नत प्रविधिसहित पशुपन्छीजन्य व्यवसायमा आकर्षित हुनु, पशुपन्छीजन्य उत्पादनको बजार विस्तारको लागि दुवै छिमेकी देशमा सम्भावना रहनु, माछामासु तथा दुग्धजन्य बस्तुहरूको उपभोग वृद्धि हुँदै जानु जस्ता अवसर रूपमा रहेका छन् ।

३.३ सोच

- भूमिको वैज्ञानिक व्यवस्थापन र उपयोगबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि । (भूमि सम्बन्धी)
- समृद्ध नगरपालिकाको लागि कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर, प्रांगारिक पहिचान सहितको उत्पादन वृद्धि, रोजगारी सृजना एवम् खाद्य तथा पोषण सुरक्षा । (कृषि विकास सम्बन्धी)
- पशुपन्छीको व्यवसायिक उत्पादनबाट मासु, अण्डा र दुग्धजन्य पदार्थमा आत्मनिर्भर एवम् पोषण सहितको खाद्य सुरक्षा । (पशुपन्छी विकास सम्बन्धी)
- सुशासन, क्षमता विकास, आमदानी तथा रोजगारीको अवसरको सृजना एवम् पहुँच विस्तार र लक्षित कार्यक्रमबाट गरीबी न्युनीकरण गरी आर्थिक समृद्धिमा योगदान । (गरीबी निवारण सम्बन्धी)
- सहकारी क्षेत्रको माध्यमबाट प्रादेशिक आर्थिक तथा सामाजिक विकास एवम् गरीबी न्युनीकरणमा योगदान । (सहकारी क्षेत्र सम्बन्धी)

३.४ उद्देश्य

अ. भूमि व्यवस्था

१. भूमि र भूमि स्रोतको संरक्षण, व्यवस्थापन र प्रयोग एवम् वितरणको व्यवस्था गर्ने ।
२. भूमि सेवालालाई सरल, स्वच्छ, पारदर्शी र गुणस्तरीय बनाउने ।
३. भूमिको व्यवस्थापन एवम् उपयोगका लागि आधुनिक प्रविधियुक्त अभिलेख एवम् भूसूचना प्रणालीको विकास गर्ने ।

आ. कृषि विकास

१. कृषिको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी उपजमा आत्मनिर्भर बनाउने ।
२. परम्परागत कृषि प्रणालीलाई उन्नत, दीगो एवम् व्यवसायिक प्रणालीमा रूपान्तरण गर्ने ।
३. कृषि क्षेत्रमा रोजगारी अभिवृद्धि समेतका लागि कृषि उद्यमी र उद्योगको विकास गरी सम्मानित पेशाको रूपमा विकास गर्ने ।
४. वातावरणमैत्री कृषि प्रणाली र कृषि पर्यटनका माध्यमबाट आयआर्जन तथा रोजगारी सृजना गरी गरीबी न्युनीकरणमा योगदान पुर्याउने ।
५. प्रांगारिक कृषि बस्तुहरूको पहिचान, उत्पादन, पूर्वाधार निर्माण तथा बजारीकरण गर्ने ।

इ. पशुपन्छी विकास

१. नगरपालिकाको सिमानामा हुने पशुपन्छीजन्य आयात निर्यातलाई व्यवस्थित गर्ने ।

२. पशुपन्थीजन्य पदार्थमा आत्मनिर्भर भई निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने ।
३. पशुपन्थी तथा पशुपन्थीजन्य पदार्थबाट मानव स्वास्थ्यमा पर्नसक्ने नकारात्मक असर न्यूनीकरण गर्ने ।

ई. सहकारी

१. सहकारिताको मूल्य र सिद्धान्तहरूको प्रवर्द्धन तथा विस्तार गरी सहकारी सुशासन कायम गर्ने ।
२. सहकारितामा आधारित कृषि उद्यम, उद्योग, व्यवसायको विकास र विस्तार गरी नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने ।
३. स्थानीय श्रम पूँजी, प्रविधि, साधन स्रोत, सीप र ज्ञानलाई सामूहिक हितका लागि परिचालन गर्दै सामाजिक न्याय तथा समाजिक एकीकरण गर्ने ।

उ. गरीबी न्यूनीकरण

१. दीगो, समावेशी, उत्पादनशील र लाभजन्य रोजगारीका अवसर सृजना गरी गरीबी घटाउने ।

३.५ रणनीति

अ.भूमि व्यवस्था

१. प्रादेशिक भूउपयोग र भूव्यवस्थापन नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने ।
२. सार्वजनिक, सरकारी र गुठी जग्गा अभिलेखबद्ध गरी संरक्षण गर्दै विकासका लागि जग्गाको व्यवस्थापन तथा उपयोग गर्ने ।
३. उपलब्ध भूमिको न्यायोचित वितरण र विवेकशील उपयोग गरी खाद्य सुरक्षा, सुरक्षित बसोबास, व्यवस्थित सहरीकरण तथा दीगो पूर्वाधार विकास गर्ने ।
४. वैज्ञानिक सूचना प्रणालीको विकासका लागि भौगोलिक नाप, नक्सा, तथ्यांक व्यवस्थित गर्ने ।
५. भूमिको अभिलेख व्यवस्थापन र जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गरी भूमि प्रशासनका सेवाहरू सरल सहज र प्रभावकारी बनाउने ।

आ. कृषि विकास

१. आधारभूत खाद्य बस्तुको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताको विकास गर्ने ।
२. भूमिको वैज्ञानिक उपयोगबाट उत्पादनशीलतामा वृद्धि गरी विशिष्टीकृत उत्पादनको प्रवर्द्धन गर्ने ।
३. कृषि क्षेत्रमा निजी, सहकारी तथा सरकारी क्षेत्रको लागि अभिवृद्धि गर्ने ।
४. प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनका लागि पूर्वाधार सहित प्रोत्साहित गर्ने ।
५. कृषिलाई सम्मानित र आकर्षित पेशाको रूपमा विकास गर्ने ।
६. कृषि बस्तुको भण्डारण, बजार पहुँच, गुणस्तरका लागि आधुनिक प्रविधिको प्रयोग र कृषिजन्य सूचनालाई व्यवस्थित बनाउने ।

इ. पशुपन्थी विकास

१. पशुपन्थी पालन व्यवसायलाई प्रविधियुक्त, सुरक्षित, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाई उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने ।
२. पशुपन्थीको स्वास्थ्य प्रवर्द्धनको लागि आधुनिक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।
३. पशुपन्थीजन्य मूल्य श्रृङ्खलामा सुधार, बजार पहुँच, गुणस्तरीय उत्पादन र वितरण र अन्य पूर्वाधारको विकास तथा सुधार गर्ने ।
४. पशुपन्थी विशेष उत्पादन क्षेत्र तोकि त्यस्ता क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।

ई. गरीबी न्यूनीकरण

१. उत्पादनमूलक क्रियाकलापमा बहुक्षेत्रीय लगानीमा वृद्धि गरी उच्च, फराकिलो, दीगो र समावेशी आर्थिक वृद्धि हासिल गरी गरीबी न्यूनीकरण गर्ने ।
२. विकासका अवसर तथा प्रतिफलमा समन्यायिक वितरण गर्ने ।
३. सबैलाई न्यूनतम सामाजिक सुरक्षाको दायरामा ल्याउने तथा जोखिममा रहेकालाई पहिलो प्राथमिकता दिने ।
४. सुशासन कायम गर्दै भ्रष्टाचार निवारण मार्फत गरीबी निवारण गर्ने ।

उ. सहकारी

१. सहकारी क्षेत्रको संस्थागत विकास एवम् विस्तारको लागि आवश्यक नीतिगत एवम् कानूनी व्यवस्था, संस्थागत संरचना, दीर्घकालीन रणनीति एवम् व्यवसायिक योजना तर्जुमा गर्ने ।
२. आर्थिक सामाजिक रुपमा पछि परेका वर्ग समुदायलाई सहकारितामा संगठित गरी सहकारी क्षेत्रलाई नगर अर्थतन्त्रको आधार स्तम्भका रुपमा विकास गर्ने ।
३. सहकारी क्षेत्रलाई उत्पादनशील, व्यवसायिक एवम् कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनका क्षेत्रमा परिचालन गर्ने ।
४. सहकारी संघसंस्थाको संस्थागत विकास र सहकारी अनुगमन तथा नियमन कार्यलाई प्रभावकारी तुल्याई यस क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्ने ।

३.६ विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य

अ. भूमि व्यवस्था

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापनमा तालिम प्राप्त जनशक्ति	जना	-	५	१०	१५
डिजिटलाईज्ड अभिलेख व्यवस्थापन (मालपोत तथा नापी कार्यालय)	निकाय	-	-	१	१
मालपोत तथा नापी इकाईको स्थापना एवम् संचालन	निकाय	-	-	१	-
अनलाईन सेवा विस्तार	निकाय	-	-	१	१
प्रिसिजन फार्मिङ	हेक्टर	-	-	-	-
स्थानीय तहको सिमा सर्वेक्षण	निकाय	-	-	-	१
भू-उपयोग योजना तयार	निकाय	-	-	१	१

आ. कृषि

कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्य

उत्पादन मेट्रिकटन

क्र.सं.	सूचक	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	खाद्यान्न बाली	-	-	-	-
१.१	धान	-	-	-	-
१.२	गहुँ	-	-	-	-
१.३	मकै	-	-	-	-
१.४	कोदो	-	-	-	-
१.५	जौ	-	-	-	-
१.६	फापर	-	-	-	-

१.७	उवा	-	-	-	-
२	दलहन जम्मा	-	-	-	-
३	तेलहन	-	-	-	-
४	आलु	-	-	-	-
५	तरकारी	-	-	-	-
६	फलफूल उत्पादनशील क्षेत्रफल	-	-	-	-
६.१	सुन्तला मात्र	-	-	-	-
६.२	केरा	-	-	-	-
६.३	स्याउ	-	-	-	-
७	कफि	-	-	-	-
८	मसला बाली	-	-	-	-
८.१	अदुवा	-	-	-	-
८.२	खुर्सानी	-	-	-	-
८.३	अलैची	-	-	-	-
९	मह उत्पादन	-	-	-	-
१०	च्याउ	-	-	-	-
११	माछा	-	-	-	-
१२	चिया	-	-	-	-

कार्यक्रमसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धीत नतिजा सूचकर लक्ष्य

क्र.सं.	सूचक	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
आधुनिक कृषिमा लगानी	रु. (करोडमा)	३.५	३	४	५
आधुनिक कृषिमा थप रोजगारी सिर्जना	संख्या (हजारमा)	-	१	२	३
कृषिमा आधारित उद्योगको संख्या विकास तथा विस्तार	संख्या	-	३	६	१५
कृषि व्यवसायमा संलग्न कूल सक्रिय कृषक समूह, समिति र सहकारी	संख्या	-	६०	१००	१०५
आधुनिक कोल्ड स्टोरको निर्माण तथा संचालन	संख्या	-	२	५	६
वजार केन्द्रहरूको स्थापना तथा संचालन	संख्या	-	१	३	५

प्रशोधन केन्द्र स्थापना र संचालन	संख्या	-			
वातावरणमैत्री नमूना कृषि वडा निर्माण	संख्या	-	१	५	१४
कृषि मोडल फर्महरूको स्थापना तथा संचालन	संख्या	-	२	५	१०
एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रमको विस्तार	संख्या	-	१४	२८	४२
पशुपन्ध्री र मत्स्य मोडल फर्महरूको स्थापना तथा संचालन	संख्या	-	५	१०	१५
व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा स्वरोजगार तालिम मार्फत सीपयुक्त र सक्षम जनशक्ति उत्पादन	संख्या	-	५०	१००	१५०

इ. पशुपन्ध्री

सूचक	इकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
आधुनिक पशुपन्ध्री व्यवसायमा थप लगानी	रु. (करोड)	०.४०	०.५०	१.००	१.२०
आधुनिक पशुपन्ध्री व्यवसायमा रोजगारी सिर्जना	संख्या(सयमा)	-	५	६	७
पशुपन्ध्रीमा आधारित उद्योगको विकास तथा विस्तार	संख्या	-	१	१	१
पशुपन्ध्री पालनमा संलग्न कुल सक्रिय कषक समूह, समिति र सहकारी संस्था	संख्या(हजारमा)	-	१४	२१	२८
दूध	मे.टन	-	-	-	-
मासु	मे.टन	-	-	-	-
अण्डा	वटा (करोड)	-	-	-	-
ऊन	के.जी (हजारमा)	-	-	-	-
छाला	गोटा(हजारमा)	-	-	-	-
कृत्रिम गर्भाधान (नश्ल सुधारको लागि)	संख्या (हजारमा)	-	-	-	-
उन्नत घाँसले ढाकिएको क्षेत्रफल	हेक्टर	-	-	-	-
वार्षिक घाँसको बिउ उत्पादन	मे.टन	-	-	-	-
सुधार गरिएको मासु पसल	संख्या	-	-	-	-
पशुपन्ध्रीमा खोप सेवा	संख्या (लाखमा)	-	-	-	-
पशुपन्ध्रीको निदान तथा उपचार सेवा	संख्या (लाखमा)	-	-	-	-

ई. सहकारी

क्र. सं.	सूचक	इकाई	आ.व. २०७४/७५को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	सहकारी संघ र संस्था	संख्या	६०	१००	१५०	२००
२	सहकारी संघ संस्थाको कुल सदस्यता	संख्या (हजारमा)	२	५	७	१०
३	प्रत्यक्ष रोजगारी	संख्या (हजारमा)	०.१	०.५	१	१.५
४	अप्रत्यक्ष रोजगारी	संख्या (हजारमा)	-	१	२	३
५	सहकारी संघसंस्थाको शेयर पुँजी	रु. (अर्बमा)	-	-	-	-
६	सहकारी संघसंस्थाको कुल बचत	रु. (अर्बमा)	-	-	-	-
७	सहकारीको कृषि क्षेत्रमा लगानी	प्रतिशत	-	१०	१२	१५
८	सहकारी संघसंस्थाको ऋण लगानी	रु. (अर्बमा)	-	-	-	-
९	सहकारी सम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्ति	जना	१००	५००	१५००	३०००
१०	सहकारीको अनुगमन तथा नियमन	संख्या	-	-	-	-

उ. गरिबी निवारण

सि.न	सूचक	इकाई	आ.व. २०७४ / ७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७५/७५	२०७६/७७	२०७७/७८
१	गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसंख्या	प्रतिशत	-	-	२०	१५
२	गरिबी न्यूनीकरणको लागि कुल लगानी (सरकारी, निजी तथा सहकारी क्षेत्र समेत)	रु. (हजारमा)	-	-	-	-
३	सामाजिक सुरक्षाको दायरामा आएको जनसंख्या	प्रतिशत	-	-	-	-
४	विपन्न महिला तथा लक्षित वर्गलाई स्वरोजगार तथा उद्यमशीलता विकास (बहुक्षेत्रको संलग्नतामा)	संख्या	-	-	-	-
५	रोजगारी					
	सहकारी क्षेत्र	संख्या	-	५००	१०००	१५००
	कृषि क्षेत्र	संख्या (हजारमा)	-	५००	१५००	२५००

	उद्योग क्षेत्र	संख्या	-	५००	१०००	१५००
	सेवा क्षेत्र	संख्या	-	१००	२००	३००
	पर्यटन क्षेत्र	संख्या	-	-	-	-
	पूर्वाधार क्षेत्र	जना	-	-	-	-

३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको

३.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको

३.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान

नीति तथा कानुनी व्यवस्था, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र तथा सहकारी क्षेत्रको अर्थपूर्ण सहभागिता, आवश्यक कर्मचारी व्यवस्था, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको समन्वय, बहुक्षेत्रको सामुहिक सहभागिता, कृषिमा युवाको आकर्षण भएको हुनेछ। उल्लेखित व्यवस्था हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्ने विषय जोखिमपूर्ण रहने देखिएको छ।

परिच्छेद ४

उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण क्षेत्र

४.१ पृष्ठभूमि

अन्य गाउँ/नगरपालिकाको तुलनामा आठविसकोट नगरपालिका मानव विकास सूचाकांकका हिसाबले कमजोर नगरपालिकाको रूपमा चिनिएको छ। यस नगरपालिकामा प्रतिव्यक्ति आय नेपालको औसत प्रतिव्यक्ति आय भन्दा निकै कम रहेको छ। भौगोलिक विकटता भएता पनि प्राकृतिक रूपले सुन्दर, जल उर्जामा धनी र पर्यटनको दृष्टिकोणले महत्व बोकेको यो नगरपालिकाले विकासको फड्को मार्ने सम्भावना देखिन्छ।

नेपाल सरकारको “सम्बृद्ध नेपाल सुखी नेपाली” भन्ने नारालाई मूर्तरूप दिन नगरपालिका पनि सम्बृद्ध नगर बनाउने लक्ष्यका साथ अघि बढेको छ। वन वातावरण क्षेत्रमा जैविक विविधता, वातावरणीय सन्तुलन, जलवायु परिवर्तन जस्ता अन्तर्राष्ट्रिय मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्नुपर्ने र विज्ञान क्षेत्रमा प्रविधी विकासमा जोड दिनुपर्ने देखिन्छ। तीन तहका सरकारका बीचमा सहकार्य, सहस्तित्व र साभेदारीको अवधारणालाई आत्मसाथ गर्दै निजीक्षेत्र, उपभोक्ता, नागरिक समाज र अन्य सरोकारवालासँग समेत हातेमालो गर्दै उद्देश्य प्राप्तमा अघि बढ्नुपर्ने देखिन्छ।

४.२ सोच

- अर्थतन्त्रमा उद्योग क्षेत्रको योगदानमा वृद्धि गरी आर्थिक रुपान्तरण र आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको निर्माण (उद्योग)
- नेपाली वस्तु सेवाको उत्पादन र विविधिकरण गरी प्रवर्द्धन र आयत व्यवस्थापन मार्फत आर्थिक समृद्धि (वाणिज्य)
- गुणस्तरयुक्त उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको सहज र सर्वसुलभ आपूर्ति हुने वातावरणको सुनिश्चितता सहित उपभोक्ताको हक र हितको संरक्षण (आपूर्ति)
- आर्थिक सम्बृद्धिका लागि पर्यटन विकास (पर्यटन)
- सघन तथा विविधतायुक्त वनस्रोत, विशिष्टीकृत जैविक विविधता, समृद्ध जलाधार र उद्यमशीलतायुक्त वन क्षेत्र (वन)
- स्वच्छ एवम् स्वस्थ वातावरणीय मार्फत दिगो विकास (वातावरण जलवायु परिवर्तन)
- विज्ञान तथा प्रविधिको विकासबाट समृद्धि (विज्ञान तथा प्रविधी)

४.३ उद्देश्य

उद्योग

१. उद्योग क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान वढाउनु।
२. औद्योगिक क्षेत्रकामा स्वदेशी तथा विदेशी लगानी वृद्धि गरी रोजगारका अवसर सृजना गर्नु।
३. औद्योगिक वस्तुहरूको आन्तरिक एवं बाह्य मुलुकमा निर्यात वृद्धि गरी व्यापार घाटामा सुधार ल्याई भुक्तानी सन्तुलन अनुकूलन बनाउदै राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा सघाउनु।

वाणिज्य

१. तुलनात्मक लाभका वस्तु तथा सेवाको मुल्य र गुणस्तरलाई प्रतिस्पर्धी बनाई व्यापार घाटा कम गर्नु।
२. आन्तरिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय कच्चा पदार्थ, स्रोत, साधन र सीप बढी प्रयोग हुने वस्तु सेवाको निकासी प्रवर्द्धन मार्फत प्राप्त हुने लाभलाई स्थानीय तहसम्म विस्तार गर्नु।
३. गुणस्तरयुक्त उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको सहज र सर्वसुलभ आपूर्ति हुने वातावरणको सुनिश्चितता सहित उपभोक्ताको हक र हितको संरक्षण।

आपूर्ति

१. उपभोक्ताको हकहित संरक्षण गर्नु।
२. अत्यावश्यक तथा दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवा नियमित र सहज रूपमा आपूर्ति हुने अवस्था मिलाउनु।
३. बजार प्रणालीलाई प्रतिस्पर्धी र उपभोक्ता प्रति जिम्मेवारी तुल्याउँदै विपद्को समयमा समेत उपभोग्य वस्तु आपूर्ति हुने व्यवस्था सुनिश्चम गर्नु।

४. आपूर्ति व्यवस्थालाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउनु ।

पर्यटन

१. नगरपालिकालाई आकर्षक, रमणीय र सुरक्षित गन्तव्यको रूपमा विकास गर्दै पर्यटन आगमनमा उल्लेखनीय वृद्धि गरी जनताको आयस्तरमा वृद्धि गर्नु ।

२. पर्यटकिय गन्तव्य स्थल तथा उपजमा विविधिकरण र विकास गर्नु ।

३. नगरपालिकाका प्रमुख पर्यटकिय उपजहरूको वजारीकरण तथा प्रवर्द्धन गर्नु ।

वन

१. वन, वनस्पती, वन्यजन्तु, सुरक्षित क्षेत्र तथा जलाधारको संरक्षण एवं व्यवस्थापन गरी वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्ने ।

२. वन क्षेत्र उत्पादकत्व र वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि गरी स्थानीय, प्रादेशिक तथा राष्ट्रिय आवश्यकता परिपूर्ति गर्दै निकासी प्रवर्द्धन गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा वन क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गर्ने ।

३. सामुदायिक वन लगायत सामुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन पद्धतीको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने ।

४. वन क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रलाई समेत संलग्न गराई आय आर्जन तथा रोजगारीका अवसर सृजना गर्ने ।

५. वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रम मार्फत वनमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी रोजगारीका अवसरहरूको सिर्जना गर्ने ।

६. नगरपालिकाको कूल भू-भागको ५० प्रतिशत भू-भाग वनक्षेत्र कायम गर्दै वनको घनत्व, उत्पादकत्व र उत्पादन वृद्धिको लागि वनको सहभागितामूलक, दिगो एवम् वैज्ञानिक व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीति निर्माण गर्ने ।

७. आर्थिक रूपले महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैर काष्ठ वन पैदावारको व्यवसायिक खेती उत्पादन बृद्धि, प्रशोधन र बजारीकरणलाई प्रोत्साहन गर्दै वन पैदावारमा आत्मनिर्भरता र यसमा आधारित उद्यमशिलता र रोजगारी वृद्धि गर्ने ।

८. जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपाय अवलम्बन गर्दै जल, जलस्रोत तथा भूमिको संरक्षणबाट भूमिको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न जलाधार क्षेत्रको एकीकृत संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने ।

९. वन, जैविक विविधता, सिमसार क्षेत्र र जलाधारको दिगो व्यवस्थापन र उपयोगबाट स्थानीय समुदायमा लाभको न्यायोचित विवरण एवम् पर्यापर्यटनका आधार क्षेत्रहरूलाई पुनस्थापना तथा पुननिर्माण गर्ने ।

वातावरण व्यवस्थापन

१. दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्न वातावरण संरक्षण गराउनु ।

२. बढ्दो शहरीकरणबाट उत्सर्जित प्रदुषण न्यूनीकरण गराउनु ।

३. हरितगृह विकासको अवधारणा अनुरूप मानवीय क्रियाकलाप र विकास प्रक्रियालाई जलवायु परिवर्तन अनुकूलित गराउनु ।

विज्ञान तथा प्रविधी

१. विज्ञान तथा प्रविधीको विकास, विस्तार र उपयोगको क्षमता वृद्धि गर्नु ।

२. विद्यालय शिक्षालाई प्रविधिमैत्री र समयानुकूल तुल्याई शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्नु ।

४.४ रणनीति

उद्योग

१. लगानीमैत्री वातावरण सृजना गर्न आवश्यक नितिगत, कानुनी, संस्थागत र प्रक्रियामा सुधार गर्ने ।

२. औद्योगिक वातावरण लागि पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिने ।

३. तथ्यमा आधारित तुलनात्मक लाभका क्षेत्रको पहिचान गरी गुणस्तरयुक्त एवम् प्रतिस्पर्धात्मक औद्योगिक वस्तुको उत्पादन र निर्यातलाई बढवा दिने ।

४. स्थानीय स्रोत साधन एवम् सीप र क्षमताको उपयोग गरी लघु, घरेलु, साना तथा मझौता उद्योगको स्थापना र सञ्चालनलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

५. पर्यटन क्षेत्रका लागि उपयोगी हुने औद्योगिक उत्पादनको प्रवर्द्धन गर्ने ।

वाणिज्य

१. नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीतिले पहिचान गरेका निर्यात हुने वस्तु तथा सेवाको उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्न उत्पादनशील, आयात प्रतिस्थापन, मुल्य अभिवृद्धि र मुल्य श्रृंखला व्यवस्थापनमा जोड दिई निर्यात प्रवर्द्धनका नीति निर्माण गर्ने ।
२. निर्यात व्यापारका लागि पहिचान गरिएका वस्तु तथा सेवाको व्यापार प्रवर्द्धन तथा विविधीकरण गर्ने ।
३. वाणिज्य क्षेत्रलाई अर्थतन्त्रको प्रमुख सम्वाहकको रूपमा स्थापित गर्न वैदेशिक एवम् स्वदेशी लगानीलाई सहजीकरण गर्ने ।
४. वाणिज्य सम्बद्ध संरचना र पूर्वाधारको क्षमता अभिवृद्धि तथा सुदृढीकरण गर्ने ।
५. उत्पादित वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर परिक्षण, बजारको नियमन तथा विचौलियाको अन्त्य गर्ने ।

आपूर्ति

१. नगरपालिकाभित्रको आपूर्ति व्यवस्थालाई सहज र व्यवस्थित बनाई आधारभूत वस्तु तथा सेवा न्यून लागतमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्न नीतिगत तथा संरचनागत सुधार गर्ने ।
२. दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवालालाई सुलभ बनाउन मापदण्ड र कार्यविधी तयार गरी नियमित बजार अनुगमन र नियमन गर्ने ।
३. वस्तु तथा सेवाको सहज एवम् मितव्ययी आपूर्तिको सहकारी, निजी, सामुदायिक र सहकारी संस्थाहरुविच साभेदारी र प्रभावकारी समन्वय गर्ने ।
४. विपद्को समयमा पनि वस्तु तथा सेवाको आपूर्ति सहज बानाउन संस्थागत क्षमता विकास र विस्तार गर्ने तथा भण्डारण क्षमता वृद्धि गर्ने ।

पर्यटन

१. पर्यटनको प्रवर्द्धन र विकास गर्न आवश्यक नीति निर्माण गर्दै सार्वजनिक, निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्रसँग साभेदारी एवम् सहकार्य गर्ने ।
२. ग्रामिण पर्यटन मार्फत यस क्षेत्रका लाभलाई जनस्तरसम्म पुऱ्याउने ।
३. नगरपालिकामा सबै मौसममा पर्यटकीय क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
४. स्थापित तथा नयाँ पर्यटकीय गन्तव्यको एकिकृत र समन्वयात्मक रूपमा पूर्वाधार विकास गर्ने र पर्यटन क्षेत्रको विकास र विविधीकरण गर्न स्वदेशी लगानी र वैदेशिक लगानी आकर्षित गर्ने ।

वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन

१. वातावरण क्षेत्रमा भएका सन्धी सम्झौतालाई आन्तरिकीकरण गर्दै वातावरण संरक्षण एवम् प्रदुषण नियन्त्रणका लागि संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरी विकास कार्यक्रमको अभिन्न अङ्गका रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक नीति तथा कानुन तर्जुमा गर्ने ।
२. जलवायु परिवर्तनको असर कम गर्न राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय जलवायु वित्त लगानीलाई प्रादेशिक तथा मौसमी सेवालालाई विश्वनीय, भरपर्दो, नियमित, गुणात्मक बनाई जलवायु परिवर्तन तथा प्रकोपले पार्ने असरलाई न्युनिकरण गर्ने कार्यमा परिचालित गर्ने ।

विज्ञान तथा प्रविधी

१. वैज्ञानिक अनुसन्धान, अन्वेषण र विकासलाई गतिशिल बनाउन आवश्यक पर्ने पूर्वाधार र क्षमताको विकास गर्ने ।
२. उच्च क्षमतायुक्त प्राविधिक युवा जनशक्तिको विकास गरी मुलुकमै उनीहरुको क्षमताको उपयोग गर्ने ।
३. वैज्ञानिक खोज र अनुसन्धानबाट विकास गरिएका प्रविधीहरुलाई मुलुकको विकास प्रक्रियामा प्रभावकारी बनाउने ।
४. उपयोग गर्न परम्परागत र स्थानीय प्रविधीको सम्बर्द्धन र संरक्षण गर्ने ।

४.५ विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य

क. उद्योग विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
उद्योग क्षेत्रमा थप लगानी	रु. हजारमा		-	-	-
लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला उद्योगको स्थापना र संचालन मार्फत रोजगारीको सिर्जना	संख्या		५००	१०००	१५००
घरलु तथा साना उद्योग दर्ता	वटा		५०	१००	२००
लघु उद्यमीको स्तरोन्नति	वटा		-	-	-
लघु उद्यमी सिर्जना	वटा		-	-	-
औद्योगिक ग्राम स्थापना सम्बन्धी अध्ययन	संख्या		-	-	-
औद्योगिक ग्राम स्थापना सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन	संख्या		-	-	-
औद्योगिक ग्राम स्थापना	संख्या		-	-	-
विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापना	संख्या		-	-	-
जडीबुटी संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र	संख्या		-	-	-

(ख) वाणिज्य तथा आपूर्ति

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
निकासीमा वृद्धि	रु. (अर्बमा)		-	-	-
व्यवसायिक फर्म दर्ता प्रकृया अनलाईन प्रणालीमा ल्याउने	वटा		-	-	-
बजार अनुगमन	पटक		१४	२८	४२
उपभोक्ता जागरण	पटक		५	१०	१५
औद्योगिक मेला	संख्या		२	२	२

(ग) पर्यटन

सूचक	एकाई	२०७४/ ७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
पर्यटन आगमन	संख्या (हजारमा)		-	-	-
नगरपालिका भित्रको औसत बसाई	दिन		-	-	-
रोजगारी	संख्या (हजारमा)		-	-	-
पर्यटन गुरु योजना तथा नीति तर्जुमा	वटा		१	०	०
होमस्टे सञ्चालन	स्थान		-	-	-
पर्यटन पदमार्ग निर्माण, सुधार तथा सञ्चालन	वटा		-	१	-
धार्मिक पर्यटक स्थल सुधार	वटा		-	-	-
ट्रेकिङ सर्कल पहिचान तथा निर्माण	वटा		-	-	-
कोसेली घर स्थापना तथा सञ्चालन	वटा		-	-	-

(घ) वन, वातावरण तथा विज्ञान

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८
रोजगारी सृजना	जना (हजारमा)		१००	५००	१०००
वन क्षेत्रबाट अनुमानित राजस्व रकम	रु. हजारमा		५००	५०००	१००००
समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनका लागि समूह गठन तथा वन हस्तान्तरण	गोटा		५५	६०	६५
बिरुवा उत्पादन	गोटा (लाखमा)		१	५	१०
वन क्षेत्रको अतिक्रमण हटाइएको क्षेत्रफल	हेक्टर		-	-	-
वन उद्यमको विकास तथा प्रवर्द्धन सहयोग	गोटा		-	-	-
पानी मुहान, पोखरी सरक्षण र सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन	गोटा		५०	१००	२००
पहिरो व्यवस्थापन	गोटा		५	१०	१५
तल्लो तटीय नदी क्षेत्रमा रिभेटमेन्ट तथा तटबन्ध निर्माण	कि.मी.		-	-	-
वृक्षारोपण गरिएको क्षेत्रफल	हेक्टर		-	-	-
समुदायबाट व्यवस्थित वनको क्षेत्रफल	हेक्टर (लाख)		-	-	-
काठको उत्पादन (लाखमा)	घन फिट (लाख)		-	-	-
दाउरा उत्पादन	चट्टा		-	-	-
संकटापन्न तथा लोपोन्मुख वन्यजन्तु संरक्षण	प्रजाति		-	-	-
चिडियाखाना स्थापना	संख्या		-	-	-
वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र स्थापना	संख्या		-	-	-
उच्च मूल्यका वन तथा वनस्पति सम्बन्धी उच्च प्रविधियुक्त नर्सरी स्थापना	संख्या		-	-	-
सडकसँग भू-संरक्षण	कि.मि.		-	-	-
जैविक विविधता/वनस्पति उद्यान तथा पार्क निर्माण	संख्या		-	१	५

४.६ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

अनुसूचीमा दिईएको छ ।

४.७ जोखिम पक्ष तथा अनुमान

स्थानीय तह निजि क्षेत्र तथा सहकारी क्षेत्रको अर्थपूर्ण सहभागिता, आवश्यकता कर्मचारी व्यवस्था, निजि तथा कानुनी व्यवस्था, संघ र स्थानीय तहबीचको समन्वय, बहुक्षेत्रको सामुहिक सहभागिता, कृषिमा युवाको आकर्षण भएको हुनेछ । उल्लेखित व्यवस्था हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्ने विषय जोखिमपूर्ण रहने देखिएको छ ।

आठविसकोट नगरपालिका

परिच्छेद ५

पूर्वाधार विकास क्षेत्र

५.१ पृष्ठभूमि

संघीयताको कार्यान्वयनसँगै भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र अर्थतन्त्रको थप महत्वपूर्ण मेरुदण्ड बनेको छ । नगरभित्रका र विभिन्न स्थानिय तहहरु बिचको अन्तर सम्बन्धमा केन्द्रित हुने जलविद्युत तथा उर्जा, बैकल्पिक सडक संजाल विस्तार, खानेपानी, सिंचाई, आवास, तथा सहरी विकाश, जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन जस्ता पूर्वाधारहरुको निर्माण गर्नुका साथै सुबिधा सम्पन्न प्रशासनिक संरचनाहरु स्थापना गनुपर्ने भएको छ । यसको लागि पूर्वाधारमा ठुलो मात्रामा लगानि गरि योजनाबद्ध ढंगले कार्य गर्नु आवश्यक छ । साथै लगानिको उचित व्यवस्थापन गरी उच्चतम उपलब्धिको सुनिश्चितता गर्दै स्थानिय तहको केन्द्रलाई आर्थिक क्रियाकलापमा अभिवृद्धि गर्न नगरपालिकासँग जोडने नगरपालिकाका सबै गाउँ बस्तीमा खानेपानी र बिजुलि सुबिधा उपलब्ध गराउने, कृषीयोग्य भूमिमा सिंचाई सुबिधा पुऱ्याउने अत्याधुनिक भवन, खेल मैदान निर्माण गर्नु, बहुपहिचान संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न समुदायसँगको सहकार्यमा बहुसंस्कृतिक गाउँ निर्माण गर्नु आदिमा केन्द्रित हुदै आर्थिक गतिविधि र रोजगार बृद्धि गर्नु उतिकै आवश्यक देखिन्छ ।

नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवालाई मजबुत बनाउन नगर योजना र प्रशासनिक संरचनाका पूर्वाधारलाई व्यवस्थापन गर्दै नागरिकको प्रत्यक्ष र निर्णयक सहभागिताबाट विकाश कार्यक्रमको छनौट एवम् संचालन गर्न तथा त्यसबाट प्राप्त उपलब्धिबाट आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण गर्ने अवस्था सृजना गर्न साधन स्रोत र प्रयत्नको संयोजित प्रबन्ध गर्नु पनि उतिकै आवश्यक छ । पूर्वाधार विकास आयोजनाको समयमै लागत नबढ्ने गरी निर्माण सम्पन्न गरी प्रक्षेपित गुणस्तरीय प्रतिफल दिने सुनिश्चित गर्न प्रभावकारी अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रणालीको थालनी आवश्यक देखिन्छ ।

५.२ चुनौती तथा अवसर

वितीय श्रोतको व्यवस्थापन प्रभावकारी बनाई पूर्वाधार विकासको बढ्दो माग र आवश्यकतालाई व्यवस्थापन गर्नु, पूर्वाधार कार्यक्रमलाई गुरुयोजना मार्फत प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयनमा लैजानु, आयोजना निर्माणलाई गुणस्तरीय बनाउनु, विभिन्न आयोजनाहरुलाई विभिन्न निकायबीच समन्वय गरी समयमा नै सम्पन्न गर्न सक्नु, निर्मित भएका संरचनाहरुको मर्मत सम्भार र सम्पत्ति सुरक्षाका लागि श्रोत साधनको पर्याप्त व्यवस्था गर्नु, छरिएर रहेका बस्तीहरुमा सडक विस्तार गर्नु, निजी क्षेत्रको क्षमता, सम्भावना तथा लगानी आकर्षक गर्नु, सवारी साधनको वृद्धिसँगै यसको उचित व्यवस्थापन गर्नु, बढ्दो सवारी दुर्घटनालाई न्यूनीकरण गर्दै सडक सुरक्षा कायम गर्नु, राष्ट्रिय भवन सहिताको पालना गरी सबै किसिमका भवन सुरक्षित तवरले निर्माण गर्नु, अव्यवस्थित सहरीकरण भएको स्थानमा आधारभूत सेवा पुऱ्याउनु प्रमुख चुनौती रहेका छन् ।

नयाँ राजनैतिक विकासक्रम र राज्य पुनर्संरचनाको विद्यमान माहोलले आमजनतामा उमङ्ग, आशा र उत्साह, अभिवृद्धि गर्नु, राज्यको केन्द्रीकृत अधिकार विकेन्द्रीकरण भई नयाँ केन्द्रहरुलाई व्यवस्थित सहरीकरण, योजनाबद्ध वस्ती विकास, पूर्वाधार विकास, विकास र सेवा प्रवाहका अवसरमा बढोत्तरी हुनु, समावेशी, सन्तुलित एवम् अधिकारमा आधारित न्यायोचित विकासको प्रारम्भ गर्नु, लगानीमा प्रशस्त अवसर रहनु, वैदेशिक लगानीको लागि पर्याप्त सम्भावना रहनु, निजी क्षेत्रको लगानी बढ्दै जानु महत्वपूर्ण अवसरका रुपमा रहेका छन् ।

५.३ सोंच

नविनतम प्रविधिको उच्चतम प्रयोगबाट पूर्वाधार विकास गरी नगरपालिकाको दिगो विकास र समृद्धि ।

५.४ उद्देश्य

१. जलविद्युत सेवाको विस्तार गरी सबै घरपरिवार र क्षेत्रको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।

२. सिंचित क्षेत्र वृद्धि गर्नुका साथै जलश्रोतको बहुउद्देश्यीय उपयोगमा जोड दिनु ।
३. बाढी पहिरो जस्ता जल उत्पन्न प्रकोपहरु हुनु अगावै रोकथाम गर्नु र यस्ता जोखिमबाट हुनसक्ने जनधनको क्षति न्युनीकरण गर्नु ।
४. प्रभावकारी, दिगो, भरपर्दो, सुरक्षित, वातावरणमैत्री र कम खर्चिलो यातायात सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्नु ।
५. सबै घरधुरीलाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाई सेवा उपलब्ध गराउनु ।
६. प्रकोप प्रतिरोधी व्यवस्थित बस्ती विकास गरी सबैका लागि सक्षम, सुरक्षित र वातावरणमैत्री आवासको प्रबर्द्धन गर्नु ।

५.५ रणनीति

ऊर्जा

१. “लघुविद्युतमा जनताको शेयर, नगरको समृद्धि” मार्फत जन लगानी आकर्षित गर्ने ।
२. जलविद्युतमा सार्वजनिक-निजी साभेदारीमा लगानी वृद्धि गरी विद्युत उत्पादन गर्दै प्रसारण व्यवस्थालाई थप सुदृढ तथा विस्तार गर्ने ।

सिंचाई तथा जलउत्पन्न प्रकोप

१. प्राविधिक एवम् आर्थिक दृष्टिकोणले उपयुक्त नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाईको विकास गर्दै उच्च क्षमतामा बाढे महिना सिंचाई सेवा उपलब्ध गराउने ।
२. प्रभावकारी प्रकोप नियन्त्रणको लागि आवश्यक प्रविधिको पहिचान, विकास र विस्तार गर्ने ।

सडक

१. कृषि, उद्योग, व्यापार, जलविद्युत, पर्यटन, शिक्षा र स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढाउने गरी आर्थिक वृद्धिलाई योगदान पुऱ्याउने सुरक्षित यातायातमा पहुँच सुविधा विस्तार गर्ने ।

खानेपानी

१. सबै घरधुरीलाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाईको सेवा उपलब्ध गराउने ।

सहरी विकास

१. विपन्न र सीमान्तकृत वर्ग तथा जोखिममा रहेका नागरिकका लागि सुरक्षित, किफायती र वातावरणमैत्री आवास सुविधाको व्यवस्था गर्ने ।
२. सार्वजनिक निजी साभेदारी समेतमा वातावरणीय दृष्टिले सन्तुलित, वित्तिय दृष्टिले सम्भाव्य र प्राविधिक दृष्टिले उपयुक्त एवं सुरक्षित बस्ती विकास तथा भवन निर्माणलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
३. भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाको पुननिर्माणको लागि प्राथमिकीकरण गरी जोखिमपूर्व बस्ती स्थानान्तरण लगायत योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।

५.६. विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य

अ. सडक

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
जम्मा सडक निर्माण	कि.मि.	१००	१५०	२००	२५०
कालोपत्रे	कि.मि.	-	-	-	-
ग्राभेल	कि.मि.	-	-	-	-
माटे सडक	कि.मि.	१००	१५०	२००	२५०
सडक स्तरोन्नति, पुनःनिर्माण र सुदृढीकरण	कि.मि.	-	-	-	-
आवधिक मर्मत सम्भार	कि.मि.	-	-	-	-

नियमित मर्मत सम्भार	कि.मि.	-	१००	१५०	२००
सडक पुल निर्माण	संख्या	-	-	-	-
भोलुंगे पुल निर्माण	संख्या	-	-	-	-
ट्राफिक चिन्ह र संकेत राखिएका सडक	संख्या	-	-	-	-

आ. उर्जा

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
जलविद्युत् उत्पादन क्षमता	कि.वा.	३०६	३५०	४००	१
निर्माण कार्य शुरू गरिने विद्युत् आयोजना क्षमता	कि.वा.	०	४४	१	
राष्ट्रिय विद्युत् प्रणालीबाट विद्युतमा पहुँच प्राप्त गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	-	-	-	-
प्रतिव्यक्ति विद्युत् खपत	कि.वा. घण्टा	-	-	-	-
लघु तथा साना जलविद्युत् आयोजनाबाट विद्युत् विस्तार	कि.मि.	-	-	-	-
घरेलु सौर्य विद्युत् प्रणालीबाट विद्युत् उत्पादन घरधुरी	संख्या	-	-	-	-
वायु उर्जा प्रणालीबाट विद्युत् उत्पादन	कि.वा.	-	-	-	-
सुधारिएको चुलो जडान	संख्या (हजारमा)	-	-	-	-
घरायसी बायोग्यास प्लान्ट जडान	संख्या	-	-	-	-
संस्थागत र सामुदायिक	संख्या	-	-	-	-
बायोग्यास प्लान्ट जडान	(हजारमा)	-	-	-	-

इ. खानेपानी

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
आधारभूत खानेपानीबाट लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत	९०	९३	९५	९७
उच्च मध्यम स्तरीय खानेपानी सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत	-	-	-	-
सरसफाई सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत	-	-	-	-
निर्माण सम्पन्न खानेपानी आयोजना	संख्या	-	-	-	-
खानेपानी उपलब्ध थप जनसंख्या	संख्या (हजारमा)	-	-	-	-

ई. जलस्रोत तथा सिंचाई

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
निर्माण सम्पन्न हुने सिंचाइ आयोजना	संख्या		-	-	-
सतह सिंचाई आयोजनाहरूबाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	हेक्टर		-	-	-
भूमिगत सिंचाई आयोजनाहरूबाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	हेक्टर		-	-	-
नयाँ प्रविधि सिंचाई कार्यक्रमबाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	हेक्टर		-	-	-
मर्मत संभारबाट हुने सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर				
सरकार व्यवस्थित	हेक्टर		-	-	-
कृषक व्यवस्थित	हेक्टर		-	-	-
तटबन्ध निर्माण	कि.मी		-	-	-

उ. सहरी विकास

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
सरकारी कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	५	१	१५	१५
जनता आवास योजना अन्तर्गत निर्मित आवास एकाई	संख्या	-	-	-	-
पूर्वाधार सहितको नमूना एकीकृत बस्ती विकास	संख्या	-	-	-	-
एकीकृत सरकारी कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	-	-	१	-
सभाहल निर्माण	संख्या	१	-	१	१४
सामुदायिक भवन निर्माण	संख्या	-	-	-	-
शौचालय निर्माण	संख्या	१	२	५	५
नमूना एकीकृत बस्ती विकास	संख्या	-	-	१	१
एक सहर एक पहिचान अन्तर्गत एकीकृत सहरी विकास	संख्या (क्रमागत)	-	-	-	-
स्मार्ट सिटीका रूपमा सहरहरूलाई विकास	संख्या	-	-	-	-
हरित पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सहरी पार्क एवम् पोखरी निर्माण	संख्या	-	-	-	-
खाद्य हरियाली सहर (फुड ग्रिन सिटी) का रूपमा सहरहरूको विकास	संख्या	-	-	-	-
ढल निर्माण	कि.मि.	०.६००	१	२	३
सतह नाली निर्माण	कि.मि.	-	-	-	-

बसपार्क निर्माण	गोटा	१		१	
सडक स्तरोन्नति	कि.मि.	-	-	-	-

५.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय प्रक्षेपण

अनुसूचीमा दिईएको छ ।

५.८ जोखिम पक्ष तथा अनुमान

नीति तथा कानुनी व्यवस्था, कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न पर्याप्त जनशक्तिको व्यवस्था, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र तथा सहकारी क्षेत्रको सहभागिता, संघ र स्थानीय तहबीचको समन्वय रहेको हुनेछ । उल्लेखित व्यवस्था हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्ने विषय जोखिमपूर्ण रहने देखिएको छ ।

आठविसकोट नगरपालिका

परिच्छेद ६

सामाजिक विकास क्षेत्र

६.१ पृष्ठभूमी

वर्तमान नेपालको संविधानले विगतको एकात्मक शासन पद्धतिको अन्त्य गर्दै नेपाललाई संघिय ढाँचामा रुपान्तरण गरेको छ। फलस्वरूप संघ, प्रदेश र स्थानिय तहको निर्वाचन सम्पन्न भई संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा सरकारहरुको गठन भैसकेको छ। प्रदेशको विकास तथा समृद्धिमा शिक्षा, स्वास्थ्य, महिला विकास, युवा खेदकुद, श्रम तथा रोजगारजस्ता सामाजिक क्षेत्रका महत्वपूर्ण पक्षका रुपमा रहेका छन्। उक्त महत्वपूर्ण सामाजिक क्षेत्रका विषयमा नगरपालिका मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा, नगर योजना बनाउन लागेको सन्दर्भमा उक्त योजनामा समावेश गर्न यस नगरपालिकासँग सम्बन्धित विषयहरु निम्न बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

६.२ चुनौती तथा अवसर

चुनौती

विद्यार्थी र शिक्षक दरबन्दी बीच समाञ्जस्यता कायम नहुनु, दुर्गम तथा पहाडी भेगका सामुदायिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्था जिर्ण हुनु, कक्षा छाड्ने दरमा कमी नआउनु, प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा प्राथमिकतामा नपर्नु, नगरपालिका भित्र व्यवसायिक शिक्षाको विद्यालय नहुनु, गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न नसक्नु शिक्षा क्षेत्रको प्रमुख चुनौतीका रुपमा रहेका छन्।

जनसंख्याको अनुपात अनुसार स्वास्थ्य संस्थाहरुको वितरण, निःशुल्क र सर्वसुलभ रुपमा औषधी वितरण गर्नु, औषधीको गुणस्तरीयता कायम गर्नु, सबैका लागि सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा (Universal Health Coverage) पुऱ्याउनु, सरुवा र महामारी रोगहरुको तत्काल रोकथाम गर्नु, नगर स्तरीय स्वास्थ्य नीति, मापदण्ड निर्माण गर्नु, नसर्ने रोगहरुबाट मृत्यु हुनेको संख्या घटाउनु स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीका रुपमा रहेका छन्।

महिलामाथि हुने घरेलु तथा लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण गर्नु, दाइजो प्रथा, बालविवाह, बहुविवाह अन्त्य गर्नु, विपन्न महिलालाई आर्थिक सशक्तिकरण गर्नु, राज्यका हरेक क्षेत्रमा महिला सहभागिता वृद्धि गर्नु, महिलाहरुलाई आधारभूत हक अधिकार उपभोग गर्न सक्ने गरी सक्षम बनाउनु, न्यून आय र सीमान्तकृत महिलाहरुको प्रजनन स्वास्थ्य सुरक्षित बनाउनु महिला यस क्षेत्रका चुनौती हुन्।

अपांगलाई हेर्ने सामाजिक दृष्टि परिवर्तन गर्नु, अपांग सम्बन्धी भएका नीति र कानूनी व्यवस्थाहरु पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गर्नु, अपांगमैत्री भवन, बाटो, अपांगमैत्री शिक्षाको व्यवस्था गर्नु, अपांगसँग सम्बन्धित संस्थाहरुलाई दुर्गम स्थानमा परिचालन गर्नु, विभिन्न प्रकारका अपांगहरुलाई आवश्यकता अनुरूप कार्यक्रमहरु संचालन गर्नु र अपांगहरुलाई सीपमूलक आय आर्जनका तालिम संचालन गर्नु समेत चुनौती रहेको छ।

जेष्ठ नागरीकहरुको लागि वृद्धाश्रम र दिवा सेवा केन्द्रको व्यवस्था गर्नु, जेष्ठ नागरीकहरुलाई आफन्तजनहरुबाट हुने अनुचित व्यवहारलाई न्यून गर्नु, जेष्ठ नागरीकहरुको ज्ञान सीपलाई नगरपालिकाको उत्थानमा लगाउनु, जेष्ठ नागरीकलाई प्रदान गरिएको सामाजिक सुरक्षा लगायतका विभिन्न सुविधाहरु उनीहरुको घरदैलोमा पुऱ्याउनु समेत चुनौतीका रुपमा रहेका छन्।

वर्षेनी श्रम बजारमा थपिने युवाहरुलाई रोजगारीको अवसर सृजना गर्नु, व्यावसायिक तालिमहरुको उपलब्धतामा वृद्धि गर्नु, औद्योगिक क्षेत्रको स्थापनाबाट बेरोजगारीलाई रोजगारीको अवसर सृजना गर्नु, विप्रेषणबाट आएको रकमलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा परिचालन गर्नु, विदेश पलायन रोकी मुलुकमै रोजगारीको अवसर सृजना गर्नु, युवाहरुलाई रोजगारीमूलक र व्यवसायिक शिक्षा तालिम उपलब्ध गराई बेरोजगारी न्यून गर्नु, श्रम तथा रोजगारी क्षेत्रका प्रमुख चुनौती रहेका छन्। युवा लक्षित कार्यक्रमहरुको वृद्धि गर्नु, सामाजिक आर्थिक क्षेत्रहरुमा युवाहरुको सहभागिता वृद्धि गर्नु, खेलकुद आधारशिलाहरुको निर्माणको लागि लगानी बढाउनु, खेलाडी र प्रशिक्षकलाई खेलकुदप्रति आकर्षित गर्नु, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पदक

हासिल गरेका खेलाडीहरूलाई विशेष सुविधा उपलब्ध गराउनु युवा तथा खेलकुद क्षेत्रमा प्रमुख चुनौती रहेका छन् ।

अवसर

विद्यार्थी भर्ना दरमा क्रमशः वृद्धि हुँदै जानु, शिक्षा हासिल गर्नु पर्छ भन्ने सोच आम नागरीकहरूमा अभिवृद्धि हुनु, शिक्षाका आधारशिलाहरूको निर्माणमा वृद्धि हुनु, प्राविधिक र व्यवसायिक शिक्षामा आकर्षण बढ्नु, विद्यार्थी सहभागितामा छात्राहरूको वृद्धि हुँदै जानु, साक्षरताको प्रतिशत बढ्दै जानु, शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोगमा विस्तार हुनु शिक्षा क्षेत्रका अवसरको रूपमा हेरिनु पर्छ ।

नगरपालिकामा स्वास्थ्य सम्बन्धि सचेत जनसंख्या वृद्धि हुँदै जानु, तुलनात्मक रूपमा ख्याउटे, बाल मृत्युदरमा कमी हुनु, स्वास्थ्य संञ्जाल नगरपालिकामा तयार हुनुलाई स्वास्थ्य क्षेत्रको अवसरका रूपमा लिनु पर्दछ ।

महिला तथा बालबालिका तर्फ राज्यको राजनीतिक प्रशासनिक लगायत अन्य क्षेत्रमा महिलाहरूको सहभागितामा वृद्धि हुनु, विद्यार्थी भर्नादरमा छात्राको संख्या बढ्दै जानु, घरेलु हिंसा, बहुविवाह, दाइजो प्रथा विरुद्ध जनमानसमा चेतना वृद्धि हुनु, महिलाहरू आर्थिक सामाजिक रूपमा सक्षम हुनु, नेतृत्व तहमा महिलाहरूको वृद्धि हुनु, मातृ मृत्युदरमा कमी हुँदै जानु महिला क्षेत्रका अवसरको रूपमा हेरिनु पर्दछ । साथै संविधानको बालअधिकारको व्यवस्था हुनु, बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रसंघिय महासन्धी, १९८९ अनुसार कानून तथा नीतिहरू निर्माण हुनु, बालसुधार गृहहरूको स्थापनामा वृद्धि हुँदै जानु र आम नागरिकमा बालबालिकाप्रति सकारात्मक सोचको विकास हुनुलाई बालबालिका क्षेत्रका अवसरको रूपमा लिनु पर्दछ ।

अपांगमैत्री संरचनाहरू बनाउनु पर्ने नीतिगत व्यवस्था हुनु, प्रशासनिक राजनैतिक तहमा अपांगको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित हुनु, अपांग सहायता सामाग्रीहरूको प्रवन्ध र वितरणको व्यवस्था हुनु, अपांग क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरूको वृद्धि हुँदै जानु, संघ प्रदेश र स्थानिय सरकारहरूले अपांग हितको लागि संचालन गर्ने कार्यक्रमहरूमा वृद्धि हुँदै जानु अपांग क्षेत्रका अवसरहरू हुन् ।

जेष्ठ नागरिकहरूलाई अस्पतालमा स्वास्थ्य उपचार, यातायातमा सुविधाको व्यवस्था, जेष्ठ नागरिककल्याण कोषको व्यवस्था, संविधानमा जेष्ठ नागरीकको मौलिक हकको व्यवस्था, सामाजिक सुरक्षा भत्ताको व्यवस्था, वृद्धवृद्धाको हक हित सम्बन्धी कार्यक्रमहरू स्थानिय तह र प्रदेश सरकारको एजेण्डामा समावेश हुनुलाई अवसर मान्नु पर्दछ ।

विगतका तुलनामा शिक्षित र सीपयुक्त जनशक्ति वृद्धि हुँदै जानु, विदेश गएर फर्किएका व्यक्तिहरू सीपयुक्त भै आफ्नै प्रदेश तथा स्थानीय तहमा व्यवसाय संचालन गर्नु, स्वरोजगारीका विषयमा जनचेतना वृद्धि हुनु र आर्थिक रूपले सक्रिय जनशक्तिको वृद्धि हुँदै जानुलाई श्रम तथा रोजगार क्षेत्रमा अवसरका रूपमा लिनुपर्दछ । विकास निर्माण तथा उद्योग संचालन गर्न प्रशस्त युवा शक्ति र श्रम देशमा उपलब्ध हुनु, विदेशिने युवाहरूबाट भित्रिने विप्रेषणले राष्ट्रिय अर्थतन्त्र सुदृढ हुनु, युवालाई राष्ट्र निर्माणको मुल प्रवाहमा समावेश गर्ने सोच राजनैतिक पार्टी लगायत सरकारमा आउनु, युवामा आफ्नो भूमीका राष्ट्र निर्माणमा लगाउनु पर्छ, भन्ने भावनामा अभिवृद्धि हुनुलाई अवसरका रूपमा लिनुपर्दछ । आम जनसमुदायको खेलप्रति रुची र आकर्षण बढ्नु, खेलकुदप्रति निजी क्षेत्रको चासो बढ्नु, विशेष गरी विद्यालयहरूले खेलकुदलाई शिक्षाको एक अंगका रूपमा स्थापित गर्नु, नेपाली खेल जगतले अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरूमा पदकहरू प्राप्त गर्नु, राष्ट्रले पदक जित्ने खेलाडीको प्रोत्साहनको लागि व्यवस्था गर्नु, खेलकुद पुर्वाधारको क्रमशः विकास हुँदै जानुलाई समेत अवसरको रूपमा लिनुपर्दछ ।

६.३ सोच

- समाजको आर्थिक र सामाजिक रुपान्तरणको लागि शिक्षामा सबैको पहुँच र गुणस्तर अभिवृद्धि । (शिक्षा)
- नगरपालिकाका सबै जनताको घर दैलोमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याई स्वस्थ नागरिकतयार । (स्वास्थ्य)
- महिलाहरूको हक अधिकारको संरक्षण गर्दै योग्य र सक्षम नागरिकबन्ने वातावरण निर्माण । (महिला)
- बालबालिकाहरूलाई सक्षम र योग्य नागरिकमा विकास । (बालबालिका)
- अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई अपांगताको आवास हुन नदिन उनीहरूलाई अरु नागरिक सरह छन् भन्ने अवस्थाको श्रृजना । -अपांगता)

- जेष्ठ नागरिकहरुको हक अधिकारको रक्षा गर्दै सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापन । (जेष्ठ नागरिक)
- पर्याप्त रोजगारी एवम् स्वरोजगारका अवसर सृजना गर्दै नगरमा पूर्ण रोजगारीको सृजना ।(श्रम तथा रोजगार)
- युवाहरुको योगदानलाई उच्च कदर गर्दै युवा शक्तिलाई नगर विकासमा सहभागिता । (युवा)
- खेलकूदको माध्यमबाट नगरपालिकालाई राष्ट्रिय खेलकूद गन्तव्यका रूपमा स्थापित । (खेलकूद)

६.४ उद्देश्य

अ. शिक्षा

१. शिक्षाका अवसरहरुलाई समतामूलक, समय सान्दर्भिक र गुणस्तरीय रूपमा विस्तार गर्नु ।
२. शिक्षा र व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिमका अवसरको विस्तार गर्नु ।
३. शैक्षिक व्यवस्थापन र सुशासनलाई आत्मसात गर्नु ।

आ. स्वास्थ्य

१. नगरपालिकाका सबै नागरिकहरुको आधारभूत र गणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा पहुँच वृद्धि गराउनु ।
२. गुणस्तरीय र पोषणयुक्त खाद्य सामग्रीको पहुँच बढाउनु ।
३. नगरपालिकामा स्वस्थ जनशक्ति तयार गर्नु ।
४. स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्दै निजी तथा सहकारी क्षेत्रको संलग्नता वृद्धि र व्यवस्थित गर्दै जानु ।

इ. महिला, बालबालिका, अपांगता तथा जेष्ठ नागरिक

१. महिला अधिकारको संरक्षण र संवर्द्धन गर्नु ।
२. महिला उपर हुने सबै प्रकारका हिंसा र दुर्व्यवहारको अन्त्य गर्नु ।
३. बाल अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु ।
४. बालबालिका विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसाको अन्त्य गर्नु ।
५. सबै प्रकारका अपांगता भएका व्यक्तिहरुको लागि नगरबाट प्रवाहित सेवामा पहुँच बढाउनु ।
६. अपांग व्यक्तिहरुको सामाजिक सम्मान अभिवृद्धि गर्नु ।
७. नगरपालिकाभित्रका जेष्ठ नागरिकहरुको सेवा सुविधा वृद्धि गर्नु ।
८. नगरपालिकाप्रतिको विश्वसनीयता बढाउनु ।

ई. श्रम तथा रोजगार

१. नगरपालिकामा मर्यादित रोजगारीका अवसरहरु सृजना गरी बेरोजगारी तथा अर्ध बेरोजगारी न्यूनीकरण गर्नु ।
२. रोजगारीका लागि सीप तथा तालिमका अवसरहरु वृद्धि गरी प्रतिस्पर्धात्मक श्रम शक्तिको उत्पादन गर्नु ।

उ. युवा तथा खेलकूद

१. युवाको सीप तथा क्षमताको विकास गर्दै विकासमा युवा सहभागिता अभिवृद्धि गर्नु ।
२. युवालाई नगर निर्माणको सम्बाहक बनाउनु ।
३. नगरभित्र खेलकूद पूर्वाधारको विकास गर्नु ।
४. दक्ष खेलाडीको उत्पादन र स्तरीय प्रतियोगिताको संचालन गर्नु ।
५. खेललाई जीवनको एक अभिन्न पक्षको रूपमा विकास गर्नु ।

६.५ रणनीति

अ. शिक्षा

५. अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षा तथा निःशुल्क माध्यमिक शिक्षालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
६. प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाको विस्तार गर्ने ।
७. आर्थिक, सामाजिक तथा अन्य कारणले पछाडी परेका वर्ग र समुदायका बालबालिकाका लागि शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

८. अपांगता भएका व्यक्तिहरुको शिक्षाको हरेक तहमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
९. सबै तहको शिक्षालाई पहुँचयोग्य, प्रतिस्पर्धी र अनुसन्धानमूलक बनाउने ।
१०. शैक्षिक व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी एवम् जिम्मेवारीपूर्ण बनाउने ।

आ. स्वास्थ्य

१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी एवं सर्वसुलभ रूपमा सबै नागरिकलाई निःशुल्क गराउने ।
२. नगरस्तरमा दक्ष जनशक्ति योजना, उत्पादन एवं सर्वसुलभ रूपमा सबै नागरिकलाई निःशुल्क उपलब्ध गराउने ।
३. स्वास्थ्य र पोषणयुक्त खानाप्रति चेतनाको अभिवृद्धि गर्दै सोको पहुँच घरदैलोमा पुर्याउने ।
४. शिशु मृत्युदर, बाल मृत्युदर र नवजात शिशु मृत्युदर घटाउने ।
५. गुणस्तरीय औषधी र स्वास्थ्य सामग्रीको उत्पादन बढाई सहज र प्रभावकारी आपूर्तिको सुनिश्चिता गर्ने ।
६. सरकारी, निजी र सहकारी क्षेत्रको साभेदारीको विकास गरी प्रतिस्पर्धी, गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको विकास गर्ने ।
७. राष्ट्रिय आवधिक योजना, दिगो विकासको लक्ष्य २०३०, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७१, राष्ट्रिय स्वास्थ्य रणनीति २०७२ तथा बहुक्षेत्रिय पोषण योजनामा अन्तरनिहित लक्ष्य हासिल गर्ने गरी नगरस्तरिय नीतिहरु निर्माण गर्ने ।

इ. महिला, बालबालिका, अपांगता तथा जेष्ठ नागरिक

१. महिलालाई गर्भावस्था देखिनै स्वास्थ्य र पोषण सेवा सुनिश्चित गर्ने ।
२. महिलाको शारीरिक, मानसिक र बौद्धिक विकासमा जोड दिने ।
३. महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा अन्त्यका लागि निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक उपायहरु अवलम्बन गर्ने ।
४. महिलालाई राज्यको हरेक क्षेत्रमा मूल प्रवाहीकरण गर्ने ।
५. बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा अन्त्यका लागि उपायहरु अवलम्बन गर्ने ।
६. बालबालिकाको अधिकार संरक्षण गर्न विभिन्न कदमहरु चाल्ने ।
७. बालश्रम न्यूनीकरण गर्ने ।
८. शिशु आहार तथा पोषणको व्यवस्थाहरु गर्ने ।
९. सीमान्तकृत बालबालिकालाई विशेष रूपमा सम्बोधन गर्ने उपायहरु अवलम्बन गर्ने ।
१०. नगरपालिकाका संरचनाहरु अपांगमैत्री बनाउने ।
११. अपांगता भएका व्यक्तिको लागि पुनर्स्थापना केन्द्र सञ्चालन गर्ने ।
१२. अपांगलाई रोजगारी लगायत नगपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा उचित अवसर प्राप्त गर्ने वातावरण श्रृजना गर्ने ।
१३. सरकारी स्तरबाट अपांगलाई दिइने सेवा सुविधामा क्रमशः बढाउदै लैजाने ।
१४. जेष्ठ नागरिकप्रति हुने परिवारजन्य दुर्व्यवहार अन्त्य गर्दै परिवारको दायित्व र जिम्मेवारीको विषयमा प्रचार प्रसार गर्ने ।
१५. सीमान्तकृत र जोखिममा रहेका जेष्ठ नागरिकको लागि पुनर्स्थापना केन्द्र संचालन गर्ने ।
१६. शहरी क्षेत्रमा जेष्ठ नागरिक दिवा क्लवको व्यवस्था गर्ने ।
१७. जेष्ठ नागरिकलाई संरक्षण गर्ने संस्थाहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

ई. श्रम तथा रोजगार

१. लगानी मैत्री वातावरण सृजना गरी पर्याप्त रोजगारी एवं स्वरोजगारीका अवसर सृजना गर्ने ।
२. सीप तथा व्यवसायिक तालिम प्रदायक संस्थाहरुको स्थापना गर्दै जाने ।
३. श्रमिकको हक अधिकारको संरक्षण र असल श्रम सम्बन्ध विकास गर्ने ।
४. नगरपालिकाभित्रै अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने श्रम शक्ति उत्पादनमा जोड दिने ।

उ. युवा तथा खेलकुद

१. नगरपालिकाको नीति निर्णयमा युवा सहभागिता बढाउने ।

२. युवालाई दक्ष सीपयुक्त, उद्यमशील र आत्मनिर्भर बनाउने ।
३. युवालाई नगरको स्वयम्सेवकको रूपमा परिचालन गर्ने ।
४. खेलकुदको माध्यमबाट सामाजिक क्रियाकलापमा युवाहरूको सहभागिता बढाउने ।
५. खेलकुदमा निजी क्षेत्रको समेत संलग्नता बढाई खेलकुद पूर्वाधार र खेल क्षेत्रको विकास गर्ने ।
६. खेलाडीलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरका प्रशिक्षण प्रदान गर्दै सहभागिता बढाउने ।
७. नगरलाई खेल पर्यटनको गन्तव्यको रूपमा विकास गर्ने ।

६.६ विषय क्षेत्रगत नतिजा सूचकर लक्ष्य

अ. शिक्षा

क्र.सं .	सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	साक्षरता दर (१५ देखि २४ वर्ष उमेरसम्मको)	प्रतिशत		९०	९३	९५
२	कक्षा एकमा बाल विकासको अनुभव सहित भर्ना हुने बालबालिकाको दर	प्रतिशत		४०	५०	७०
	खुद भर्नादर					
क.	आधारभूत तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत		९०	९२	९५
ख.	आधारभूत तह (कक्षा १-८)	प्रतिशत		८५	९०	९२
ग.	माध्यमिक तह कक्षा (९-१२)	प्रतिशत		३०	४०	५०
	टिकाउ दर					
क.	कक्षा ८ सम्म	प्रतिशत		६०	७०	८०
ख.	कक्षा १० सम्म	प्रतिशत		५०	६०	७०
५	विद्यालय छाड्ने दर					
क.	आधारभूत तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत		१०	८	५
ख.	आधारभूत तह (कक्षा ६-८)	प्रतिशत		१५	१०	५
ग.	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०)	प्रतिशत		२०	१०	५
	लैङ्गिक समता दर (विद्यालय शिक्षाको खुद भर्नादरमा)					
क.	आधारभूत तह (कक्षा १-८)	अनुपात		८५	९५	१००
ख.	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)	अनुपात		६०	८०	९०
ग.	उच्च शिक्षा	अनुपात				
	औषत सिकाई उपलब्धि					
क.	प्राथमिक तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत		४०	४५	५०
ख.	आधारभूत तह (कक्षा ६-८)	प्रतिशत		३५	४०	४२
ग.	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०)	प्रतिशत				
	विद्यालय कक्षा कोठा निर्माण	संख्या				
	कम्प्यूटर सुविधा उपलब्ध भएका विद्यालय	संख्या		४०	५०	६३
	पानी तथा सरसफाई सुविधा सहितका शौचालय निर्माण	संख्या	-	-	-	-

	पानी तथा सरसफाई सुविधा सहित संचालनमा रहेका शौचालय	संख्या	-	-	-	-
	सीप विकास तालिम (छोटो अवधि)	जना	-	-	-	-

आ. स्वास्थ्य

क्र.सं.	सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८
१	मातृ मृत्युदर (प्रतिलाख जीवित जन्म)	जना	-	-	-	-
२	५ वर्ष मुनिको बाल मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्म)	जना	-	-	-	-
३	नवजात शिशु मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्म)	जना	-	-	-	-
४	कूल प्रजनन दर	प्रतिशत	-	-	-	-
५	५ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकामा भएको पुङ्कोपन (उमेर अनुसार उचाई कम)	प्रतिशत	-	-	-	-
६	परिवार नियोजनको आधुनिक साधन प्रयोग दर	प्रतिशत	-	-	-	-
७	स्वास्थ्य संस्था मार्फत प्रसूति सेवा लिने महिला	प्रतिशत	-	-	-	-
८	सीपयुक्त स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रसूति सेवा प्राप्त गर्ने महिला	प्रतिशत	-	-	-	-
९	चौथो पटक गर्भवती जाँच गर्ने महिला	प्रतिशत	-	-	-	-
१०	भिटामिन ए प्राप्त गर्ने गर्भवती महिला	प्रतिशत	-	-	-	-
११	डि.पि.टि. हेप खोप तेश्रो प्राप्त गर्ने	प्रतिशत	-	-	-	-
१२	दादुरा खोप प्राप्त गर्न बालबालिका	प्रतिशत	-	-	-	-
१३	पहिचान भएका क्षयरोगीमध्ये उपचारको सफलता	प्रतिशत	-	-	-	-
१४	औलो रोग पत्ता लागेको जम्मा बिरामी	संख्या	-	-	-	-
१५	नयाँ एच.आइ.भी. संक्रमित वार्षिक संख्या	संख्या	-	-	-	-
१६	गर्भवती महिलामध्ये पी.एम.टी.सी.टी.सेवा पाएको गर्भवती महिला	प्रतिशत	-	-	-	-
१७	नसर्ने रोगबाट प्रभावित जनसंख्या	प्रतिशत	-	-	-	-
१८	२५ शैयाको अस्पताल निर्माण	संख्या	१			

इ. महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
प्रत्यक्ष लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट विनियोजन अनुपात	प्रतिशत	-	-	-	-
महिला हकहित सम्बन्धी नगरपालिकाको नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा	संख्या	-	२	२	२
लैंगिक हिंसाका घटना न्यूनीकरण	संख्या	-	१४	२८	४२
अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी सम्झौता तथा प्रतिवद्धता सम्बन्धमा सचेतना तथा अभिमुखीकरण	संख्या	-	१५	१५	१५
औपचारिक क्षेत्रमा महिला सहभागिता	प्रतिशत	-	-	-	-
औपचारिक क्षेत्रमा महिला रोजगारी सिर्जना	संख्या	-	-	-	-
महिला उद्यमी	संख्या	-	३००	५००	१०००
अनाथ बालबालिकाको बालगृहमा पुनर्स्थापना	संख्या	-	२५	५०	५०
जोखिमपूर्ण अवस्थाबाट उद्धार तथा पुनर्स्थापना गरिएका बालबालिका	संख्या हजारमा	-	-	-	-
बालगृहहरूलाई मापदण्ड अनुकूल बनाउने	संख्या	-	१	-	-
सहयोग प्राप्त सुस्त मनस्थिति केन्द्र स्थापना	संख्या	-	-	-	-
सुस्त मनस्थिति केन्द्रबाट सेवा प्राप्त बालबालिका	संख्या	-	-	-	-
नमूना वृद्धाश्रम संचालन	संख्या	-	-	१	-
ज्येष्ठ नागरिकमैत्री आश्रम संचालन	संख्या	-	-	-	-
सीपमूलक तालिम प्राप्त अपाङ्गता भएका व्यक्ति	संख्या	-	१४	२८	४२
बहु अपाङ्गता भएका व्यक्तिको पुनर्स्थापना	संख्या	-	-	-	-
अपाङ्गता स्याहार केन्द्र व्यवस्थापन सुधार	संख्या	-	१	-	-

ई.श्रम तथा रोजगार

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
व्यवसाय तथा रोजगारमूलक तालिम	जना		५००	१०००	१५००
सञ्चालित तालिम कार्यक्रममा महिलाको अनुपात	प्रतिशत	-	४०	५०	५०
रोजगार सूचना केन्द्र स्थापना र सञ्चालन	संख्या	-	-	-	-
रोजगारमूलक तालिम सम्बन्धी स्रोत व्यक्ति विकास	संख्या	-	-	-	-
रोजगारदाताहरू को अभिलेख अद्यावधिक	संख्या	-	-	-	-
बालश्रम उन्मूलन	संख्या	-	-	-	-

उ. युवा तथा खेलकूद

सूचक	एकाई	आ.व. २०७४/७५ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
युवा अनुभव आदानप्रदान	जना	-	-	-	-
ग्रामीण युवा उद्यम समूह निर्माण	संख्या	-	१४	२८	४२
सीप तथा नेतृत्व विकास तालिम प्राप्त युवा	जना (हजारमा)	-	०.५	१.५	२
राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिताको आयोजना	पटक	-	१	-	-
स्काउटर स्वयमसेवक परिचालन	संख्या	-	-	-	-
ध्यान तथा योग प्रशिक्षण प्राप्त युवा	संख्या	-	-	-	-
प्रशिक्षण प्राप्त गर्ने खेलाडी	जना	-	५०	१००	२००
खेलकूद मैदान निर्माण	वटा	१	-	१५	-
कभर्डहल निर्माण तथा सुधार	वटा	-	-	-	-
कर्जा प्राप्त गरी स्वरोजगार हुने युवा	जना	-	५०	१००	२००
राष्ट्रिय विकास स्वयमसेवक परिचालन	संख्या	-	-	-	-

६.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

अनुसूचीमा दिईएको छ ।

६.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

अनुसूचीमा दिईएको छ ।

६.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान

नीति तथा कानुनी व्यवस्था, कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न पर्याप्त जनशक्तिको व्यवस्था, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र तथा सहकारी क्षेत्रको सहभागिता, संघ र स्थानीय तहबीचको समन्वय रहेको हुनेछ । उल्लेखित व्यवस्था हुन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्ने विषय जोखिमपूर्ण रहने देखिएको छ ।

अनुसूचीहरू

मध्यमकालिन क्षेत्रगत आर्थिक खाका (२०७५/०७६-२०७७/०७८)

रु हजारमा

आ.व.	बजेट अनुमान			स्रोत						
	कूल	चालू	पुँजीगत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	राजस्व बाँडफाँड	आन्तरिक स्रोत	अन्य	आन्तरिक ऋण	जनसहभागिता
२०७४।०७५	४४३,०२२.००	१४१,२२४.००	३०१,७९८.००	३८९,१७२.००	-	-	१०,२७०.००	-	-	४३,५८०.००
२०७५।०७६	६४५,८११.५०	१८९,७०८.००	४५६,१०३.५०	४१५,६८९.००	७५,३००.००	१०१,१५०.००	१५,०००.००	१०,०००.००	१२,५००.००	१६,१७२.५०
२०७६।०७७	७१०,३९२.६५	२०८,६७८.८०	५०१,७१३.८५	४५७,२५७.९०	८२,८३०.००	१११,२६५.००	१६,५००.००	११,०००.००	१३,७५०.००	१७,७८९.७५
२०७७।०७८	७८१,४३१.९२	२२९,५४६.६८	५५१,८८५.२४	५०२,९८३.६९	९१,११३.००	१२२,३९१.५०	१८,१५०.००	१२,१००.००	१५,१२५.००	१९,५६८.७३

विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण

रु हजारमा					
क्र.स.	विषय क्षेत्र	आ.व. २०७४/७५ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७५/७६ को अनुमान	आ.व. २०७६/७७ को अनुमान	आ.व. २०७७/७८ को अनुमान
चालु खर्च		४१,८६८.००	७९,१२६.००	८७,०३८.६०	९५,७४२.४६
१	पारिश्रमिक पदाधिकारी	१०,०९४.००	१२,०००.००	१३,२००.००	१४,५२०.००
२	पारिश्रमिक कर्मचारी	५,०००.००	४,०००.००	४,४००.००	४,८४०.००
३	पोशाक	-	४००.००	४४०.००	४८४.००
४	स्थानीय भत्ता	-	१,२००.००	१,३२०.००	१,४५२.००
५	महंगी भत्ता	-	४००.००	४४०.००	४८४.००
६	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	-	१००.००	११०.००	१२१.००
७	कर्मचारीको बैठक भत्ता	-	३००.००	३३०.००	३६३.००
८	अन्य भत्ता	२,३००.००	१००.००	११०.००	१२१.००
९	पदाधिकारी बैठक भत्ता	-	२,०००.००	२,२००.००	२,४२०.००
१०	पदाधिकारीको अन्य सुविधा	-	२००.००	२२०.००	२४२.००
११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	४,८००.००	२,५००.००	२,७५०.००	३,०२५.००
१२	पत्रपत्रिका, छापाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	-	१००.००	११०.००	१२१.००
१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	१,०००.००	८००.००	८८०.००	९६८.००
१४	मेसीनरी तथा औजार सञ्चालन तथा संभार खर्च	-	५०.००	५५.००	६०.५०
१५	कार्यक्रम खर्च	४,०००.००	२,०००.००	२,२००.००	२,४२०.००
१६	अन्य सेवा शुल्क	२,०००.००	६,२२६.००	६,८४८.६०	७,५३३.४६
१७	सेवा र परामर्श खर्च	१,०००.००	१,०००.००	१,१००.००	१,२१०.००
१८	अनुगमन तथा मूल्यांकन खर्च	३,१७४.००	१,०००.००	१,१००.००	१,२१०.००
१९	भ्रमण खर्च	१००.००	१००.००	११०.००	१२१.००
२०	सवारी साधन तथा मेशीनरी औजार भाडा	३००.००	५००.००	५५०.००	६०५.००
२१	पानी विजुली	१००.००	१००.००	११०.००	१२१.००
२२	संचार महशुल	२००.००	१००.००	११०.००	१२१.००
२३	कर्मचारी तालिम	१,०००.००	१,०००.००	१,१००.००	१,२१०.००
२४	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठीसम्बन्धी खर्च	६००.००	८००.००	८८०.००	९६८.००
२५	विविध कार्यक्रम खर्च	-	५०.००	५५.००	६०.५०
२६	विमा खर्च	-	५००.००	५५०.००	६०५.००
२७	घर भाडा	१,३००.००	१,०००.००	१,१००.००	१,२१०.००
२८	ईन्धन खर्च	१,२००.००	१,२००.००	१,३२०.००	१,४५२.००
२९	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत संभार खर्च	५००.००	५००.००	५५०.००	६०५.००

३०	ईन्धन अन्य प्रयोजन	२००.००	१००.००	११०.००	१२१.००
३१	ऋणमा ब्याज भुक्तानी	-	-	-	-
३२	जग्गाको भाडा	-	-	-	-
३३	अन्तर स्थानीय तह वित्तीय हस्तान्तरण/अनुदान	-	-	-	-
३४	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र देखि कक्षा १० सम्मका स्वयमसेवक करार शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान	-	३०,०००.००	३३,०००.००	३६,३००.००
३५	सभा सञ्चालन खर्च	-	५००.००	५५०.००	६०५.००
३६	उद्धार, राहत तथा पुनस्थापना खर्च	-	१,०००.००	१,१००.००	१,२१०.००
३७	करार सेवा शुल्क(गाउँघर क्लिनिकमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु र कृषि सेवा केन्द्रमा कार्यरत कृषि प्राविधिकहरुको पारिश्रमिक)	-	४,०००.००	४,४००.००	४,८४०.००
३८	औषधि खरिद खर्च	-	८००.००	८८०.००	९६८.००
३९	विविध खर्च	३,०००.००	२,५००.००	२,७५०.००	३,०२५.००
पूँजिगत खर्च		२४,१००.००	८,०००.००	३४,०००.००	३७,४००.००
१	जग्गा खरिद	७५८.००	-	१०,०००.००	११,०००.००
२	भवन निर्माण/खरिद	१०,०००.००	२,५००.००	१०,०००.००	११,०००.००
३	फर्निचर तथा फिक्चर	१,६३३.००	५००.००	१,५००.००	१,६५०.००
४	सवारी साधन	३,४५९.००	-	-	-
५	मेशिनरी औजार	१,५००.००	५००.००	१,५००.००	१,६५०.००
६	पुँजिगत सुधार खर्च भवन	८००.००	५००.००	१,०००.००	१,१००.००
७	पुँजिगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	५,४५०.००	१,५००.००	५,०००.००	५,५००.००
८	पूँजिगत अनुसन्धान तथा परामर्श	५००.००	२,५००.००	५,०००.००	५,५००.००

विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण

रु हजारमा

संकेत नं.	विषयगत क्षेत्र	आ.नं. २०७४/७५ को संशोधित अनुमान	आ व २०७५/७६ को अनुमान						आ व २०७६/७७ को अनुमान						आ व २०७७/७८ को अनुमान						
			संघीय सरकार		आन्तरिक	जनसहभागिता	आ व २०७५/७६ को कुल जम्मा	प्रदेश सरकार		संघीय सरकार		आन्तरिक	जनसहभागिता	आ व २०७६/७७ को कुल जम्मा	प्रदेश सरकार		संघीय सरकार		आन्तरिक	जनसहभागिता	आ व २०७७/७८ को कुल जम्मा
			वित्तिय समानीकरण र राजश्व वाडफाँड	समपुरक र विशेष अनुदान				ऋण	वित्तिय समानीकरण र राजश्व वाडफाँड	समपुरक र विशेष अनुदान	ऋण				वित्तिय समानीकरण र राजश्व वाडफाँड	समपुरक र विशेष अनुदान	ऋण	वित्तिय समानीकरण र राजश्व वाडफाँड			
आर्थिक विकास		४३,२००.००	८८,९०३.९५	२५,०००.००	७,०००.००	१५,०००.००	-	४,४४५.७४	९७,७६३.४७	२,५००.००	९५,५००.००	-	४,८९०.३२	१०७,५७२.८९	२,७५०.००	१०४,८२२.४७	-	९८,९५०.००	५,३७९.३५		
कृषि		२७,६४८.००	३७,०६४.८५	५,०००.००	२,०००.००	५,०००.००		२,४६०.४४	४०,७७५.३४	५००.००	४०,०००.००		२,७०६.४९	४४,८४८.४७	५५०.००	४४,३९८.३४		६,०५०.००	२,९७७.३३		
उद्योग तथा वाणिज्य		४,६०८.००	४६,५००.००	२०,०००.००	५,०००.००	१०,०००.००		१,५००.००	५९,९५०.००	२,०००.००	५९,०००.००		१,६५०.००	६१,५००.००	२,३००.००	५९,२००.००		१२,९००.००	१,८१५.००		
पर्यटन		५,९८४.००	३,३००.००	-				३००.००	३,६३०.००	-			-	३,६३०.००	-			-	३६३.००		
सहकारी		५,७६०.००	२,०३६.३०	-				१८५.३०	२,२२२.९३	-			-	२,२२२.९३	-			-	२२४.२९		
वित्तीय क्षेत्र		-	-	-				-	-	-			-	-	-			-	-		
सामाजिक विकास		९४,८६२.००	१२३,६८१.६०	३५,०००.००	५,५००.००	१५,०००.००	-	६,६९८.३३	१३९,०४९.७६	३,५००.००	१३५,५००.००		७,३६८.९६	१४९,६५४.७३	३,६५०.००	१४६,०००.००		१८,९५०.००	८,९०४.९८		
शिक्षा		४६,२९७.००	५७,८१३.३७	१५,०००.००	५,५००.००	५,०००.००		३,३७५.५८	६३,५९४.९५	१,५००.००	६२,०९४.९५		३,७८९.३४	६६,९४४.२९	१,६५०.००	६५,२९४.२९		६,०५०.००	४,९५९.४७		
स्वास्थ्य		२०,२७५.००	३७,६६९.१७	२०,०००.००				१,९५९.७४	४९,६२८.९१	२,०००.००	४७,६२८.९१		१,२६६.९२	४८,८९५.७०	२,२००.००	४६,६९५.७०		६,०५०.००	१,३९३.६९		

खानेपानी तथा सरसफाई	११,५२०.००	७३१५.००	-	-	-	-	६६५.००	८,०४६.५०	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	८०४.६५
संस्कृति प्रवर्द्धन	२,४००.००	१,२६५.००	-	-	-	-	११५.००	१,३९१.५०	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१३९.१५
खेलकुद तथा मनोरञ्जन	२,८८०.००	९,२८६.७०	-	-	-	५,०००.००	३८६.७०	१०,२१५.३७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	६,०४०.००	४७१.५४
लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	११,५२०.००	१०,३३२.३६	-	-	-	-	९३९.३१	११,३६५.५९	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१,१३६.५६
पूर्वाधार विकास	११४,२२८.००	२०८,०३९.७०	-	१२०,०००.००	-	४०,०००.००	३,९१२.७०	२२८,८४३.६७	१२,०००.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४८,४००.००	४,७३४.३७
स्थानीय सडक, पुल तथा झोलुङ्गेपुल	४५,१२८.००	९६,७७७.९०	-	६०,०००.००	-	२०,०००.००	१,५१८.९०	१०६,३७८.६९	६,०००.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२४,२००.००	१,८३७.८७
सिंचाई	११,५२०.००	३,१९०.००	-	-	-	-	२९०.००	३,४८०.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	३४०.९०
भवन तथा सहरी विकास	११,५२०.००	४३,७८६.८०	-	३०,०००.००	-	१०,०००.००	७९८.८०	४९,१६५.४८	३,०००.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१२,१००.००	९६६.५५
उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत (वैकल्पिक उर्जा समेत)	४९,४४०.००	४९,९४५.००	-	३०,०००.००	-	१०,०००.००	९०४.००	४९,९४५.००	३,०००.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१२,१००.००	१,०९५.०४
सञ्चार	११,५२०.००	४,४००.००	-	-	-	-	४००.००	४,८००.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४८४.००
वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	२०,०००.००	६७,२२.७६	-	-	-	-	६४८.०६	७,८४९.६०	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	७८४.९६
वन तथा भु-संरक्षण	२,८८०.००	१,२१०.००	-	-	-	-	११०.००	१,३३१.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१३३.१०

जलाधार संरक्षण	१,१८८,०००.००	१,१८८,०००.००	-	-	-	-	-	१,१८८,०००.००	१,३०६,८००.००	-	-	-	-	-	-	१,१८८,०००.००	१,४३७,४८८.००	-	-	-	-	-	१३०,६८८.००	
वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन	१,०८८,०००.००	६०६,४९९.००	-	-	-	-	-	६०६,४९९.००	६७०,४४४.००	-	-	-	-	-	-	६०६,४९९.००	७३७,४८८.००	-	-	-	-	-	६७०,४४४.००	
फोहरमैला तथा ढल व्यवस्थापन	१,१९४,३००.००	१,१८०,०००.००	-	-	-	-	-	१,१८०,०००.००	२,१७८,०००.००	-	-	-	-	-	-	१,१८०,०००.००	२,३९४,८००.००	-	-	-	-	-	२,१७८,०००.००	
जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण	१,०८८,०००.००	९९०,०००.००	-	-	-	-	-	९९०,०००.००	१,०८८,०००.००	-	-	-	-	-	-	९९०,०००.००	१,१९७,९००.००	-	-	-	-	-	१,०८८,०००.००	
विपद व्यवस्थापन	१,८००,०००.००	१,१५१,२४४.००	-	-	-	-	-	१,१५१,२४४.००	१,२६६,३३३.००	-	-	-	-	-	-	१,१५१,२४४.००	१,३९३,०००.००	-	-	-	-	-	१,२६६,३३३.००	
वारुण यन्त्र सञ्चालन	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	२,२३६,०००.००	४,१२६,६२६.००	-	-	-	-	२,७७४,०००.००	-	४,४४१,४८८.००	-	-	-	-	-	-	३,०५१,४००.००	४,९९४,६६३.००	-	-	-	-	-	३,३४६,४४४.००	-
सामान्य सेवा	४००,०००.००	१३२,३९९.००	-	-	-	-	१००,०००.००	-	१४४,६६६.००	-	-	-	-	-	-	१००,०००.००	१६०,१९९.००	-	-	-	-	-	१३२,३९९.००	
सुरक्षा व्यवस्थापन	४००,०००.००	४००,०००.००	-	-	-	-	४००,०००.००	-	४४०,०००.००	-	-	-	-	-	-	४००,०००.००	४८४,०००.००	-	-	-	-	-	४००,०००.००	
सूचना प्रविधि	४००,०००.००	६८९,९३३.००	-	-	-	-	४००,०००.००	-	७५८,९३३.००	-	-	-	-	-	-	४००,०००.००	८३४,८६६.००	-	-	-	-	-	४००,०००.००	
पत्रिकरण व्यवस्थापन	४००,०००.००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
स्थानीय तथ्याङ्क संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन	६००,०००.००	१,३७४,०००.००	-	-	-	-	१,३७४,०००.००	-	१,४९९,४००.००	-	-	-	-	-	-	१,३७४,०००.००	१,६६२,४४४.००	-	-	-	-	-	१,३७४,०००.००	

सुशासन प्रवर्द्धन	₹ 00.00	₹ 032,30	-	-	-	-	-	₹ 1,132,23	-	-	-	-	-	-	-	-	₹ 2,22,02	-	-	-	-	-
अनुसन्धान तथा विकास	-	₹ 00.00	-	-	-	₹ 00.00	-	₹ 00.00	-	-	-	-	₹ 00.00	-	-	-	₹ 00.00	-	-	₹ 00.00	-	-
अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
कुल जम्मा	₹ 98,122,00	₹ 229,229,98	₹ 00,000,00	₹ 22,400,00	₹ 00,000,00	₹ 99,98,00	₹ 1,908,23	₹ 90,222,29	₹ 2,222,22	₹ 1,000,00	₹ 1,98,00	-	₹ 9,000,00	₹ 1,000,00	₹ 2,222,22	₹ 2,222,22	₹ 2,222,22	₹ 2,222,22	₹ 2,222,22	₹ 2,222,22	₹ 2,222,22	₹ 2,222,22

आठविसकाट नगरपालिका

विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण

रु. हजारमा						
संकेत नं.	शीर्षक	आ.व. २०७३/७४ को यथार्थ	आ.व. २०७४/७५ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७५/७६ को अनुमान	आ.व. २०७६/७७ को अनुमान	आ.व. २०७७/७८ को अनुमान
	आर्थिक विकास	-	४३,२००.००	८८,९०३.१५	९७,७९३.४७	१०७,५७२.८१
	कृषि		२७,६४८.००	३७,०६४.८५	४०,७७१.३४	४४,८४८.४७
	उद्योग तथा वाणिज्य		४,६०८.००	४६,५००.००	५१,१५०.००	५६,२६५.००
	पर्यटन		५,१८४.००	३,३००.००	३,६३०.००	३,९९३.००
	सहकारी		५,७६०.००	२,०३८.३०	२,२४२.१३	२,४६६.३४
	वित्तीय क्षेत्र		-	-	-	-
	सामाजिक विकास	-	९४,८९२.००	१२३,६८१.६०	१३६,०४९.७६	१४९,६५४.७३
	शिक्षा		४६,२९७.००	५७,८१३.३७	६३,५९४.७१	६९,९५४.१८
	स्वास्थ्य		२०,२७५.००	३७,६६९.१७	४१,४३६.०९	४५,५७९.७०
	खानेपानी तथा सरसफाइ		११,५२०.००	७,३१५.००	८,०४६.५०	८,८५१.१५
	संस्कृति प्रवर्द्धन		२,४००.००	१,२६५.००	१,३९१.५०	१,५३०.६५
	खेलकुद तथा मनोरञ्जन		२,८८०.००	९,२८६.७०	१०,२१५.३७	११,२३६.९१
	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण		११,५२०.००	१०,३३२.३६	११,३६५.५९	१२,५०२.१५
	पूर्वाधार विकास	-	११४,२२८.००	२०८,०३९.७०	२२८,८४३.६७	२५१,७२८.०४
	स्थानीय सडक, पुल तथा झोलुङ्गेपुल		५५,१२८.००	९६,७०७.९०	१०६,३७८.६९	११७,०१६.५६
	सिंचाई		११,५२०.००	३,१९०.००	३,५०९.००	३,८५९.९०
	भवन तथा सहरी विकास		११,५२०.००	५३,७८६.८०	५९,१६५.४८	६५,०८२.०३
	उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत (वैकल्पिक उर्जा समेत)		२४,५४०.००	४९,९५५.००	५४,९५०.५०	६०,४४५.५५
	सञ्चार		११,५२०.००	४,४००.००	४,८४०.००	५,३२४.००
	वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	-	२०,०४०.००	७,१२८.७३	७,८४१.६०	८,६२५.७६
	वन तथा भु-संरक्षण		२,२८०.००	१,२१०.००	१,३३१.००	१,४६४.१०
	जलाधार संरक्षण		२,२८०.००	१,१८८.००	१,३०६.८०	१,४३७.४८
	वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन		१,०८०.००	६०९.४९	६७०.४४	७३७.४८

फोहरमैला तथा ढल व्यवस्थापन		११,५२०.००	१,९८०.००	२,१७८.००	२,३९५.८०
जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण		१,०८०.००	९९०.००	१,०८९.००	१,१९७.९०
विपद व्यवस्थापन		१,८००.००	१,१५१.२४	१,२६६.३६	१,३९३.००
वारुण यन्त्र सञ्चालन		-	-	-	-
संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	-	२,३२६.००	४,१२८.६२	४,५४१.४८	४,९९५.६३
सामान्य सेवा		४००.००	१३२.३९	१४५.६३	१६०.१९
सुरक्षा व्यवस्थापन		४००.००	४००.००	४४०.००	४८४.००
सूचना प्रविधि		४००.००	६८९.९३	७५८.९२	८३४.८२
पञ्जिकरण व्यवस्थापन		२६.००	-	-	-
स्थानीय तथ्याङ्क संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन		६००.००	१,३७४.००	१,५११.४०	१,६६२.५४
सुशासन प्रवर्द्धन		५००.००	१,०३२.३०	१,१३५.५३	१,२४९.०८
अनुसन्धान तथा विकास		-	५००.००	५५०.००	६०५.००
अन्यत्र वर्गिकृत नभएको		-	-	-	-
कूल जम्मा		२७४,६८६.००	४३१,८८१.७९	४७५,०६९.९७	५२२,५७६.९७

विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण

क्र.स.	कार्यक्रम/आयोजनाको नाम	विनियोजन रु.	२०७५।०७६ को अनुमान र स्रोत							२०७६।०७७ को अनुमान र स्रोत							
			आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार		प्रदेश सरकार		ऋण	जनसहभागिता	विनियोजन रु.	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार		प्रदेश सरकार		ऋण	जनसहभागिता
				वित्तिय समानीकरण र राजस्व बौद्धिफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	वित्तिय समानीकरण र राजस्व बौद्धिफाँड	समपूर र विशेष अनुदान					वित्तिय समानीकरण र राजस्व बौद्धिफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	वित्तिय समानीकरण र राजस्व बौद्धिफाँड	समपूर र विशेष अनुदान		
संकेत नं./विषयगत शिर्षक: कृषि		३०,५२०.००	-	१६,२००.००	५,०००.००	-	५,०००.००	२,०००.००	२,३२०.००	३३,५७२.००	-	१७,८२०.००	५,५००.००	-	५,५००.००	२,२००.००	२,५५२.००
१	प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा वडा नं ९ स्थित राडिबजारमा अर्गानिक होटेल स्थापनाको लागि इच्छुक कृषि समूह/युवा समूह/सहकारी/क्लबलाई नगरपालिकाको तर्फबाट अनुदान	३,१९०.००		४००.००			२,५००.००		२९०.००	३,५०९.००	-	४४०.००	-	-	२,७५०.००	-	३१९.००
२	माहुरीपालक, माछापालक, कुखुरापालक, भैसीपालक, बाख्रापालक किसान/समूहहरूलाई प्रति समूह रु २ लाखको दरले अनुदान	२,६४०.००		२,४००.००					२४०.००	२,९०४.००	-	२,६४०.००	-	-	-	-	२६४.००
३	स्याउ, केरा, आँप, किवि, सुन्तला, तरकारी पकेट क्षेत्रहरूमा प्रति समूह रु २ लाखको दरले अनुदान	२,६४०.००		२,४००.००					२४०.००	२,९०४.००	-	२,६४०.००	-	-	-	-	२६४.००
४	प्रदेश तथा संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा गरा सुधार एवम् कृषिको यान्त्रिकरणको लागि कृषि समूह वा सहकारीलाई कृषिजन्य उपकरण खरिदमा अनुदान सहयोग	८८०.००		८००.००					८०.००	९६८.००	-	८८०.००	-	-	-	-	८८.००
५	संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा किसानहरूले उत्पादन गरेका उपजहरू संकलन गरी विक्रि गर्न विक्रि सहकारी संस्थालाई संकलन भण्डारण एवम् विक्रि वितरणको लागि एकमुष्ट अनुदान	३,१९०.००		४००.००			२,५००.००		२९०.००	३,५०९.००	-	४४०.००	-	-	२,७५०.००	-	३१९.००
६	नर्सरी उत्पादन केन्द्रलाई प्रोत्साहन अनुदान	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००
७	संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा कृषिमा आधारित उद्योग(दूग्धजन्य, जुस, पानी मिल, खाद्यान्न, फलफूल, वनपेदावार लगायत) लाई एकमुष्ट अनुदान	७,८४०.००		२,४००.००	३,०००.००			२,०००.००	४४०.००	८,६२४.००	-	२,६४०.००	३,३००.००	-	-	२,२००.००	४८४.००
८	संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा विरुवा खरिद (स्याउ, ओखर, किवी, सुन्तला, केरा, आँप, कागती लगायत पकेट क्षेत्र स्थापना गर्न) तथा ५० प्रतिशत अनुदानमा किसानहरूलाई वितरण तथा सो क्षेत्रमा कृषि प्राविधिकको व्यवस्थापन गर्न	१,३२०.००		१,२००.००					१२०.००	१,४४०.००	-	१,३२०.००	-	-	-	-	१३२.००
९	संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा वाखा स्रोत केन्द्र स्थापना	१,१००.००		१,०००.००					१००.००	१,२००.००	-	१,१००.००	-	-	-	-	११०.००
१०	प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा आधुनिक वधशाला एवम् वधस्थल निर्माण	२,५५०.००		५००.००	२,०००.००				५०.००	२,८०५.००	-	५५०.००	२,२००.००	-	-	-	५५.००
१२	क्वारेन्टाईन चेक पोष्ट(कृषि, पशु)	११०.००		१००.००					१०.००	१२१.००	-	११०.००	-	-	-	-	११.००
१३	उत्कृष्ट कृषि फर्म वा किसानहरूलाई प्रोत्साहन अनुदान	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००
१४	हाटबजार तथा कृषि प्रदर्शनी व्यवस्थापन खर्च	३३०.००		३००.००					३०.००	३६३.००	-	३३०.००	-	-	-	-	३३.००
१५	कृषि रेडीयो कार्यक्रम संचालन (कृषिसंग सम्बन्धित)	३३०.००		३००.००					३०.००	३६३.००	-	३३०.००	-	-	-	-	३३.००
१६	कृषि डकुमेन्टरी प्रदर्शन	११०.००		१००.००					१०.००	१२१.००	-	११०.००	-	-	-	-	११.००
१७	शित भण्डारण निर्माण	७७०.००		७००.००					७०.००	८४०.००	-	७७०.००	-	-	-	-	७७.००
१८	कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रहरूमा किटनाशक औषधि तथा उपकरण खरिद	१,६५०.००		१,५००.००					१५०.००	१,८००.००	-	१,६५०.००	-	-	-	-	१६५.००
१९	परम्परागत रैथाने जातका अन्नवालि लगाउने किसानहरूलाई विउ तथा वेर्नामा अनुदान	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००
२०	अन्तर जिल्ला कृषक अवलोकन भ्रमण	७७०.००		७००.००					७०.००	८४०.००	-	७७०.००	-	-	-	-	७७.००

२१	आ.व. २०७४।०७५ मा वितरण भएका विरुवाहरूको स्याहारको लागि किसानहरूलाई प्रोत्साहन अनुदान	४४०.००		४००.००				४०.००	४८४.००	-	४४०.००	-	-	-	-	४४.००	
संकेत नं./विषयगत शिर्षक : उद्योग र वाणिज्य		४९,५००.००	-	१०,०००.००	२०,०००.००	-	१०,०००.००	५,०००.००	४,५००.००	५४,४५०.००	-	११,०००.००	२२,०००.००	-	११,०००.००	५,५००.००	४,९५०.००
१	क्रसर उद्योगलाई अनुदान	३,७४०.००		३,४००.००				-	३४०.००	४,११४.००	-	३,७४०.००	-	-	-	-	३७४.००
२	संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा वनमा आधारित उद्योग स्थापना र सञ्चालन खर्च	३३,०००.००		५,०००.००	२०,०००.००		२,५००.००	२,५००.००	३,०००.००	३६,३००.००	-	५,५००.००	२२,०००.००	-	२,७५०.००	२,७५०.००	३,३००.००
३	प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकारसँगको समन्वय र साझेदारीमा फलफूलमा आधारित उद्योगलाई अनुदान	१२,१००.००		१,०००.००			७,५००.००	२,५००.००	१,१००.००	१३,३१०.००	-	१,१००.००	-	-	८,२५०.००	२,७५०.००	१,२१०.००
४	औद्योगिक शिक्षा सम्बन्धि तालिम, अध्ययन भ्रमण तथा औद्योगिक क्षेत्रमा मेकानिकल इन्जिनियर खटाउन सेवा परामर्श खर्च	६६०.००		६००.००					६०.००	७२६.००	-	६६०.००	-	-	-	-	६६.००
संकेत नं./विषयगत शिर्षक : पर्यटन		३,३००.००	-	३,०००.००	-	-	-	-	३००.००	३,६३०.००	-	३,३००.००	-	-	-	-	३३०.००
१	पर्यटकीय स्थल तथा क्षेत्रहरूको पहिचान र प्रचारप्रसार खर्च र तालिम खर्च	५५०.००		५००.००					५०.००	६०५.००	-	५५०.००	-	-	-	-	५५.००
२	साईकुमारी मन्दिर निर्माण एवम् साईकुमारी कांडादह पदमार्ग निर्माण खर्च (प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा)	२,७५०.००		२,५००.००					२५०.००	३,०२५.००	-	२,७५०.००	-	-	-	-	२७५.००
संकेत नं./विषयगत शिर्षक : सहकारी		१२६८.३०	०.००	११५३.००	०.००	०.००	०.००	०.००	११५.३०	१,३९५.१३	-	१,२६८.३०	-	-	-	-	१२६.८३
१	सहकारी संस्था प्रोत्साहन खर्च	४४०.००		४००.००					४०.००	४८४.००	-	४४०.००	-	-	-	-	४४.००
२	लक्षित वर्ग क्षेत्र, समुदायको सशक्तीकरण तथा क्षमता विकासको लागि सहकारी शिक्षा कार्यक्रम	८२८.३०		७५३.००					७५.३०	९११.१३	-	८२८.३०	-	-	-	-	८२.८३
संकेत नं./विषयगत शिर्षक : शिक्षा		४५,६५०.००	-	१६,०००.००			५,०००.००	५,५००.००	४,१५०.००	५०,२१५.००	-	१७,६००.००	-	-	५,५००.००	६,०५०.००	४,५६५.००
१	संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा विद्यालयहरूको भवन, शौचालय, घेरावार लगायतको भौतिक संरचना निर्माण तथा सुधार खर्च	१५,९५०.००		४,५००.००	१०,०००.००				१,४५०.००	१७,५५०.००	-	४,९५०.००	११,०००.००	-	-	-	१,५९५.००
२	नगर स्तरिय अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन खर्च	८८०.००		८००.००					८०.००	९६०.००	-	८८०.००	-	-	-	-	८८.००
३	आधारभूत तहको वार्षिक परिक्षा सञ्चालन खर्च	७१५.००		६५०.००					६५.००	७८०.५०	-	७१५.००	-	-	-	-	७१.५०
४	विद्यालय अनुगमन मूल्यांकन प्रतिवेदन	३८५.००		३५०.००					३५.००	४२०.५०	-	३८५.००	-	-	-	-	३८.५०
५	संघ तथा प्रदेशसँगको साझेदारीमा प्राविधिक शिक्षालय स्थापना र सञ्चालन	८२५.००		७५०.००					७५.००	९००.५०	-	८२५.००	-	-	-	-	८२.५०
६	अभिभावक तथा प्रधानाध्यापक तथा सरोकारवाला अन्य सम्मिलित अन्तरक्रिया छलफल तथा शैक्षिक योजना तर्जुमा	३३०.००		३००.००					३०.००	३६३.००	-	३३०.००	-	-	-	-	३३.००
७	संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा नमूना विद्यालय संचालन खर्च	८८०.००		८००.००					८०.००	९६०.००	-	८८०.००	-	-	-	-	८८.००
८	परामर्श कक्षा सञ्चालन	२७५.००		२५०.००					२५.००	३०२.५०	-	२७५.००	-	-	-	-	२७.५०
९	वाल विकास केन्द्र सामग्री खरिद	३८५.००		३५०.००					३५.००	४२०.५०	-	३८५.००	-	-	-	-	३८.५०
१०	सफ्टवेयर निर्माण	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००
११	अध्ययन भ्रमण	३३०.००		३००.००					३०.००	३६३.००	-	३३०.००	-	-	-	-	३३.००
१२	संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा माध्यामिक तथा आधारभूत (कक्षा १ देखि कक्षा ८ सम्म सञ्चालित) तहका विद्यालयहरूमा इन्टरनेट जडान विद्युतीय हाजिरी जडान कम्प्युटर प्रिन्टर सोलार सिस्टम, प्रोजेक्टर, डिजिटल बोर्ड लगायतका उपकरण खरिद खर्च	८८०.००		८००.००					८०.००	९६०.००	-	८८०.००	-	-	-	-	८८.००
१३	विपन्न वर्गका जेहेन्दार एवम् मेधावि विद्यार्थीहरूको लागि प्राविधिक विषयमा उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न छात्रवृत्ति तथा शैक्षिक ऋण	६,६००.००		३,५००.००			२,५००.००	६००.००	७,२६०.००	-	३,८५०.००	-	-	-	२,७५०.००	६६०.००	
१४	बालबालिकाहरूको पोषणको स्थिति थाहा पाउन प्रत्येक विद्यालयमा हाइट, फिट एण्ड फाइन मापन गर्ने मेसीन खरिद तथा वितरण	२७५.००		२५०.००					२५.००	३०२.५०	-	२७५.००	-	-	-	-	२७.५०
१५	उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने शिक्षक विद्यार्थी र विद्यालयहरूलाई वार्षिक रुपमा प्रोत्साहन स्वरुप पुरस्कार वितरण	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००

१६	प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकार समेतको सहयोगमा सीपमूलक एवम् व्यवसायिक तालिम केन्द्रको निर्माण	१६,५००.००		२,०००.००	५,०००.००		५,०००.००	३,०००.००	१,५००.००	१६,१५०.००	-	२,२००.००	५,५००.००	-	५,५००.००	३,३००.००	१,६५०.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : स्वास्थ्य		३७,२७७.९०	-	६,६६९.००	२०,०००.००	-	५,०००.००	-	३,३६६.९०	४१,००५.६९	-	९,७७७.९०	२२,०००.००	-	५,५००.००	-	३,७२७.७९
१	निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन खर्च	१,१००.००		१,०००.००					१००.००	१,२१०.००	-	१,१००.००	-	-	-	-	११०.००
२	अस्पतालमा साझा औषधि पसल स्थापना	१,१००.००		१,०००.००					१००.००	१,२१०.००	-	१,१००.००	-	-	-	-	११०.००
३	२५ शैयाको अस्पताल निर्माणको लागि आ.व.श्यक भौतिक संरचना निर्माण, उपकरण खरिद, औषधि खरिद, जनशक्ति व्यवस्थापन खर्च	२६,६००.००		३,५००.००	२०,०००.००		२,५००.००		२,६००.००	३१,४६०.००	-	३,६५०.००	२२,०००.००	-	२,७५०.००	-	२,६६०.००
४	गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन खर्च (उपकरण तथा औषधि खरिद, घरभाडा लगायत)	६६०.००		६००.००					६०.००	९६६.००	-	६६०.००	-	-	-	-	६६.००
५	बहु क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत सुनौलो हजार दिनका आमाहरुलाई पोषिलो झोला वितरण कार्यक्रम	१,५४०.००		१,४००.००					१४०.००	१,६९४.००	-	१,५४०.००	-	-	-	-	१५४.००
६	अशक्त असहाय बालबालिकाहरुको पोषण सुरक्षाको लागि करेसावारी निर्माणमा अनुदान	११०.००		१००.००					१०.००	१२१.००	-	११०.००	-	-	-	-	११.००
७	सञ्चार माध्यमबाट पोषण कार्यक्रम	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००
८	परिवार स्वास्थ्य तथा बाल स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित अभियान सञ्चालन खर्च (पूर्ण खोप नगरपालिका घोषणा, परिवार नियोजन सम्बन्धी सूक्ष्म योजना निर्माण, सुरक्षित मातृत्व, पोषण अभियान लगायत)	२०७.९०		१६९.००					१६.९०	२२४.६९	-	२०७.९०	-	-	-	-	२०.७९
९	स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित योजना निर्माण/विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन निर्माण	३३०.००		३००.००					३०.००	३६३.००	-	३३०.००	-	-	-	-	३३.००
१०	संघ तथा प्रदेशसँगको समन्वय र साझेदारीमा सञ्चालनरत वथिङ सेन्टरहरुको स्तरोन्नति, संरचना सुधार, उपकरण खरिद लगायत	३,१९०.००		४००.००			२,५००.००		२९०.००	३,५०९.००	-	४४०.००	-	-	२,७५०.००	-	३१९.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : खानेपानी तथा सरसफाई		१,६५०.००	-	१,५००.००	-	-	-	-	१५०.००	१,६५५.००	-	१,६५०.००	-	-	-	-	१६५.००
१	संघ तथा प्रदेशसँगको साझेदारीमा सिमबजार / 11डविजारमा शूद्ध खानेपानीको प्रवन्ध गर्न मिटर जडान पानीको शुद्धिकरण परियोजना	१,६५०.००		१५००.००					१५०.००	१,६१५.००	-	१,६५०.००	-	-	-	-	१६५.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक नं. : सिंचाई		१,६५०.००	-	१,५००.००	-	-	-	-	१५०.००	१,६१५.००	-	१,६५०.००	-	-	-	-	१६५.००
१	सिंचाई योजना	७७०.००		७००.००					७०.००	८४७.००	-	७७०.००	-	-	-	-	७७.००
२	सिंचाई योजना	४४०.००		४००.००					४०.००	४८४.००	-	४४०.००	-	-	-	-	४४.००
३	सिंचाई पाइपको खरिद तथा वितरण	४४०.००		४००.००					४०.००	४८४.००	-	४४०.००	-	-	-	-	४४.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : संस्कृति प्रवर्द्धन		७७०.००	-	७००.००	-	-	-	-	७०.००	८४७.००	-	७७०.००	-	-	-	-	७७.००
१	नगरस्तरिय साँस्कृतिक कार्यक्रम	३३०.००		३००.००					३०.००	३६३.००	-	३३०.००	-	-	-	-	३३.००
२	नगर साँस्कृतिक केन्द्रको निर्माण(बाजागाजा ड्रेस लगायतका सामग्रीहरुको खरिद तथा व्यवस्थापन)	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००
३	साहित्यिक कार्यक्रम सञ्चालन	२२०.००		२००.००					२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	-	२२.००
संकेत नं./क्षेत्रगत शीर्षक : खेलकुद तथा मनोरञ्जन		९,२२५.७०	-	३,३६७.००	-	-	५,०००.००	-	६३६.७०	१०,१४६.२७	-	३,७२५.७०	-	-	५,५००.००	-	९,२२.५७
१	नगर स्तरिय खेलकुद आयोजना	११००.००		१०००.००					१००.००	१,२१०.००	-	१,१००.००	-	-	-	-	११०.००
२	संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा नगर स्तरिय खेलमैदानको स्तरोन्नति	६५६५.७०		९६७.००			५०००.००		५९६.७०	७,२४४.२७	-	१,०६५.७०	-	-	५,५००.००	-	६५६.५७
३	खेल मैदानको निर्माण	१५४०.००		१४००.००					१४०.००	१,६९४.००	-	१,५४०.००	-	-	-	-	१५४.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण		६,५५६.००	-	६,०००.००	-	-	-	-	५५६.००	७,२१३.६०	-	६,६००.००	-	-	-	-	६१३.६०
महिला		२,६४०.००	-	२,४००.००	-	-	-	-	२४०.००	२,९०४.००	-	२,६४०.००	-	-	-	-	२६४.००
१	सीप तथा क्षमता विकास तालिम	१,५४०.००		१,४००.००					१४०.००	१,६९४.००	-	१,५४०.००	-	-	-	-	१५४.००

२	लैंगिकतामा आधारित हिंसा, विभेदयुक्त प्रचलन र महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा उन्मुलन सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रम(बालविवाह, बहुरविवाह, अनमेल विवाह लगायत)	१,१००.००		१,०००.००				१००.००	१,२१०.००	-	१,१००.००	-	-	-	११०.००
	बालबालिका	१,६५०.००	-	१,५००.००				१५०.००	१,८१५.००	-	१,६५०.००	-	-	-	१६५.००
१	आपतकालिन बाल उद्धार कोष संचालन	२२०.००		२००.००				२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	२२.००
२	बाल गृह निर्माण	१,१००.००		१,०००.००				१००.००	१,२१०.००	-	१,१००.००	-	-	-	११०.००
३	विशेष शिक्षा	११०.००		१००.००				१०.००	१२१.००	-	११०.००	-	-	-	११.००
४	बालबालिकाको क्षेत्रमा क्रियाशिल संघसंस्थाहरुलाई प्रोत्साहन, बाल क्लब, बाल सञ्जालको गठन	२२०.००		२००.००				२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	२२.००
	आदिवासी जनजाती	४२०.००	-	४२०.००				-	४६२.००	-	४६२.००	-	-	-	-
१	सीप तथा क्षमता विकास तालिम	३००.००		३००.००				-	३३०.००	-	३३०.००	-	-	-	-
२	जनजातिहरुको पहिचान झल्कने पोसाक तथा बाजागाजा खरिद	१२०.००		१२०.००				-	१३२.००	-	१३२.००	-	-	-	-
	अपांग	४६२.००	-	४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
१	सीप तथा क्षमता विकास तालिम	४६२.००		४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
	दलित	४६२.००	-	४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
१	सीप तथा क्षमता विकास तालिम	४६२.००		४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
	ज्येष्ठ नागरिक	४६२.००	-	४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
१	विपन्न वर्गका ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई टर्च तथा फलफूल वितरण	४६२.००		४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
	विपन्न वर्ग	४६२.००	-	४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
२	विपन्न समुदायका नागरिकहरुलाई लक्षित गरी आयआर्जन, घर, शौचालय निर्माण लगायतमा अनुदान	४६२.००		४२०.००				४२.००	५०८.२०	-	४६२.००	-	-	-	४६.२०
	संकेत नं+=/विषयगत शिर्षक: :थानीय सडक, पुल तथा भोलुंगे पुल	९७,९००.००	-	९,०००.००	६०,०००.००	-	२०,०००.००	-	८,९००.००	१०७,६९०.००	-	९,९००.००	६६,०००.००	-	२२,०००.००
१	राडीज्युउला दाजे वारडगे सडक निर्माण	१७,१६०.००		९,०००.००	४,८००.००		१,८००.००		१,५६०.००	१८,७२०.००	-	९,९००.००	५,२८०.००	-	१,९६०.००
२	राडिज्युउला दाजे सडक स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
३	राडीज्युउला बटलागाउँ ठरचौर सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
४	घट्टाखेत सुन्दरपानी मैडांडा सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
५	गिजा फिन्चौर तलिभयाउने घारीखोला फलाटे सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
६	कालाखोला ठुलीवाखुँ सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
७	सिमबजार जिलिंगा स्यानीवाखुँ सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
८	चिसापानी डांडाफारुला गोइरी सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
९	भल्मा घेतमा सडक निर्माण	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
१०	वांके ज्युउला ज्यामिरकोट सडक निर्माण	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
११	मुलतार होली घर्तिकांडा सडक खण्ड निर्माण तथा स्तरोन्नति	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३८०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००
१२	खदी स्याला ओखले सडक खण्ड सभै तथा कार्य आरम्भ	६,९३०.००			४,६००.००		१,७००.००		६३०.००	७,६३०.००	-	-	५,०६०.००	-	१,८७०.००

१३	सिमबजार रगालगाउँ हुँदै गैरीपातल जाने सडक सभै तथा कार्य आरम्भ	६,७१०.००			४,६००.००		१,५००.००		६१०.००	७,३६१.००	-	-	५,०६०.००	-	१,६५०.००	-	६७१.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : भवन तथा शहरी विकास		६२,६०१.४०	५,०००.००	७,२७४.००	३०,०००.००	-	१५,०००.००	-	५,३२७.४०	६६,६६१.५४	५,५००.००	६,००१.४०	३३,०००.००	-	१६,५००.००	-	५,६६०.१४
१	संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा गोतामकोटमा वस्ति विकास	५,५००.००			५,०००.००				५००.००	६,०५०.००	-	-	५,५००.००	-	-	-	५५०.००
२	निर्माणाधिन वसपार्कको स्तरोन्नति	१७,३५१.४०	५००.००	२७४.००	७,५००.००		७,५००.००		१,५७७.४०	१९,०६६.५४	५५०.००	३०१.४०	६,२५०.००	-	६,२५०.००	-	१,७३५.१४
३	राडी बजार तथा सिमबजारमा ढल व्यवस्थापन लगायत शहरी पूर्वाधारको विकास	६,२५०.००	२,५००.००		५,०००.००				७५०.००	९,०७५.००	२,७५०.००	-	५,५००.००	-	-	-	६२५.००
४	नेत्रचोकदेखि क्याम्पसतिर जाने रोड र नेत्रचोकदेखि इलाका प्रहरी कार्यालय हुँदै पुलतिर जाने सडक ग्राभेल	१६,५००.००	-		१०,०००.००		५,०००.००		१,५००.००	१६,१५०.००	-	-	११,०००.००	-	५,५००.००	-	१,६५०.००
५	वडा नं. ९ स्थित निर्माणाधिन ठूलोभेरी मसानघाट निर्माण	१,१००.००		१,०००.००					१००.००	१,२१०.००	-	१,१००.००	-	-	-	-	११०.००
६	टिकट काउन्टरहरूको निर्माण	-	-	-					-	-	-	-	-	-	-	-	-
७	सार्वजनिक शौचालयको निर्माण	७,७००.००		२,०००.००	२,५००.००		२,५००.००		७००.००	६,४७०.००	-	२,२००.००	२,७५०.००	-	२,७५०.००	-	७७०.००
८	नगरपालिकामा निर्माण हुने काष्ठ उद्योगको लागि संरचना निर्माण			४,०००.००								४,४००.००					
९	शहरी विकास सम्बन्धी गुरुयोजना निर्माण तथा परामर्श सेवा	२,२००.००	२,०००.००						२००.००	२,४२०.००	२,२००.००	-	-	-	-	-	२२०.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत		५२,६००.००	-	६,०००.००	३०,०००.००	-	१०,०००.००	-	४,६००.००	५६,०६०.००	-	६,६००.००	३३,०००.००	-	११,०००.००	-	५,२६०.००
१	उद्योगहरूलाई प्रवर्द्धन गर्न विद्युत उत्पादन तथा वितरण एवम् औद्योगिक संरचना निर्माण(वडा नं. १० गिजामा निर्माण हुने फलफूलमा आधारित जुस उद्योग/सोही स्थानमा निर्माण हुने काष्ठ उद्योग निर्माणको लागि आ.व.श्रयक विद्युतिय सामग्री, निर्माण सामग्री, संरचना निर्माणमा सहयोग)	२६,४००.००		४,०००.००	१०,०००.००		१०,०००.००		२,४००.००	२९,०४०.००	-	४,४००.००	११,०००.००	-	११,०००.००	-	२,६४०.००
२	वडा नं. १, २, ३ र १४ मा विद्युतिकरणको लागि संभाव्यता अध्ययन डिजाइन सर्वे तथा कार्य आरम्भ	२६,४००.००		४,०००.००	२०,०००.००				२,४००.००	२९,०४०.००	-	४,४००.००	२२,०००.००	-	-	-	२,६४०.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : सञ्चार		४,४००.००	-	४,०००.००	-	-	-	-	४००.००	४,६४०.००	-	४,४००.००	-	-	-	-	४४०.००
१	रेडियो नयाँ नेपालको प्रसार क्षमता तथा प्रसारण क्षेत्र विस्तार	२,२००.००		२,०००.००					२००.००	२,४२०.००	-	२,२००.००	-	-	-	-	२२०.००
२	वडा कार्यालयहरू तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा इन्टरनेट सेवा जडान तथा विस्तार कम्प्युटर प्रिन्टर सोलारजस्ता उपकरण खरिद	२,२००.००		२,०००.००					२००.००	२,४२०.००	-	२,२००.००	-	-	-	-	२२०.००
संकेत नं+=/विषयगत शिर्षक: वन तथा भू-संरक्षण		६६०.००	०.००	६००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	६०.००	९६६.००	-	६६०.००	-	-	-	-	६६.००
२	वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रम सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूको सशक्तिकरण	६६०.००		६००.००					६०.००	९६६.००	-	६६०.००	-	-	-	-	६६.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : जलाधार संरक्षण		५५०.००	-	५००.००	-	-	-	-	५०.००	६०५.००	-	५५०.००	-	-	-	-	५५.००
१	जलाधार संरक्षण	२७५.००		२५०.००					२५.००	३०२.५०	-	२७५.००	-	-	-	-	२७.५०
२	जलाधार संरक्षण	२७५.००		२५०.००					२५.००	३०२.५०	-	२७५.००	-	-	-	-	२७.५०
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन		५५०.००	-	५००.००	-	-	-	-	५०.००	६०५.००	-	५५०.००	-	-	-	-	५५.००
१	वातावरण संरक्षण सम्बन्धि आयोजना तथा कार्यक्रमहरू गर्ने	२७५.००		२५०.००					२५.००	३०२.५०	-	२७५.००	-	-	-	-	२७.५०
२	वातावरण संरक्षण सम्बन्धि आयोजना तथा कार्यक्रमहरू गर्ने	२७५.००		२५०.००					२५.००	३०२.५०	-	२७५.००	-	-	-	-	२७.५०
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : फोहरमैला व्यवस्थापन तथा ढल व्यवस्थापन		१२,६५०.००	-	१,५००.००	५,०००.००	-	५,०००.००	-	१,१५०.००	१३,९१५.००	-	१,६५०.००	५,५००.००	-	५,५००.००	-	१,२६५.००
१	ल्यान्डफिल्ड साइटको निर्माण र सञ्चालन	१२,६५०.००		१,५००.००	५,०००.००		५,०००.००		१,१५०.००	१३,९१५.००	-	१,६५०.००	५,५००.००	-	५,५००.००	-	१,२६५.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण		११,५५०.००	-	५००.००	५,०००.००	-	५,०००.००	-	१,०५०.००	१२,७०५.००	-	५५०.००	५,५००.००	-	५,५००.००	-	१,१५५.००
१	तारजाली खरिद तथा वितरण/तटबन्धन(बाढिले कटान गरेका संवेदनशिल क्षेत्रहरू)	११,२२०.००		२००.००	५,०००.००		५,०००.००		१,०२०.००	१२,३४२.००	-	२२०.००	५,५००.००	-	५,५००.००	-	१,१२२.००

२	तारजाली खरिद तथा वितरण	३३०.००		३००.००					३०.००	३६३.००	-	३३०.००	-	-	-	-	३३.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : विपद् व्यवस्थापन		५५०.००	-	५००.००	-	-	-	-	५०.००	६०५.००	-	५५०.००	-	-	-	-	५५.००
१	प्राकृतिक प्रकोप पीडित परिवार, विद्यालय, सस्थाहरूलाई राहत तथा उद्धार खर्च, प्राकृतिक प्रकोपबाट पूर्ण रूपमा विस्थापितहरूको पुनस्थापनाको लागि जस्तापाता, लत्ता कपडा, त्रिपाल लगायतको बन्दोबस्तीका सामग्रीहरूको खरिद तथा वितरण खर्च	५५०.००		५००.००					५०.००	६०५.००	-	५५०.००	-	-	-	-	५५.००
संकेत नं./विषयगत शीर्षक : संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन		२,७७४.००	२,७७४.००	-	-	-	-	-	-	३,०५१.४०	३,०५१.४०	-	-	-	-	-	-
१	सामान्य सेवा	२००.००	२००.००							२२०.००	२२०.००	-	-	-	-	-	-
१	आन्तरिक लेखा परिक्षण तथा अन्तिम लेखा परिक्षण खर्च	२००.००	२००.००							२२०.००	२२०.००	-	-	-	-	-	-
२	गुनासो व्यवस्थापन	-								-	-	-	-	-	-	-	-
३	नागरिक वडापत्रको निर्माण	-								-	-	-	-	-	-	-	-
२	सुरक्षा व्यवस्थापन	४००.००	४००.००							४४०.००	४४०.००	-	-	-	-	-	-
	नगर प्रहरी एवम् सुरक्षा निकायसँग सम्बन्धित कार्यहरू	४००.००	४००.००							४४०.००	४४०.००	-	-	-	-	-	-
३	सूचना प्रविधि	४००.००	४००.००							४४०.००	४४०.००	-	-	-	-	-	-
४	पञ्जिकरण व्यवस्थापन	-	-							-	-	-	-	-	-	-	-
५	स्थानीय तथ्याङ्क संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन	१,३७४.००	१,३७४.००	-				-	-	१,५११.४०	१,५११.४०	-	-	-	-	-	-
	डिजिटल नगर प्रोफाइल निर्माण	१,३७४.००	१,३७४.००							१,५११.४०	१,५११.४०	-	-	-	-	-	-
६	सुशासन प्रवर्द्धन	-								-	-	-	-	-	-	-	-
	सार्वजनिक सुनुवाई सामाजिक परिक्षण	-								-	-	-	-	-	-	-	-
७	अनुसन्धान तथा विकास	४००.००	४००.००					-		४४०.००	४४०.००	-	-	-	-	-	-

विषय क्षेत्रगत आधारमा तीन वर्षको खर्च अनुमान र प्रक्षेपण एवम् कार्यक्रमको प्राथमिकरण तथा सांकेतिकरण

रु हजारमा

क्र.स.	कार्यक्रम/आयोजनाको नाम	विनियोजन रु.	२०७५।०७६ को अनुमान र स्रोत						२०७६।०७७ को अनुमान र स्रोत						२०७७।०७८ को अनुमान र स्रोत						सांकेतिक संकेत	प्राथमिकताक्रम	दिगो विकास संकेत			
			नेपाल सरकार			प्रदेश सरकार			नेपाल सरकार			प्रदेश सरकार			नेपाल सरकार			प्रदेश सरकार								
			वित्तिय समानीकरण र राजस्व बाँडफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	ऋण	वित्तिय समानीकरण र राजस्व बाँडफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	ऋण	वित्तिय समानीकरण र राजस्व बाँडफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	ऋण	वित्तिय समानीकरण र राजस्व बाँडफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	ऋण	वित्तिय समानीकरण र राजस्व बाँडफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	ऋण	वित्तिय समानीकरण र राजस्व बाँडफाँड	समपूर र विशेष अनुदान	ऋण						
																								जनसहभागिता	जनसहभागिता	जनसहभागिता
	संकेत नं./विषयगत शिर्षक: कृषि	३०,५२०.००	१६,२००.००	५,०००.००	-	२,०००.००	२,३२०.००	३३,५७२.००	-	१७,८२०.००	५,५००.००	-	२,२००.००	२,५५२.००	३६,९२९.२०	-	१९,६०२.००	६,०५०.००	-	६,०५०.००	२,५२०.००	२,८०७.२०				
१	प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा वडा नं ९ स्थित राडिबजारमा अर्गानिक होटेल स्थापनाको लागि इच्छुक कृषि समूह/युवा समूह/सहकारी/क्लबलाई नगरपालिकाको तर्फबाट अनुदान	३,९९०.००	४००.००	-	-	-	२,५००.००	३,५०९.००	-	४४०.००	-	-	-	२,७५०.००	३,८५९.९०	-	४८४.००	-	-	३,०२५.००	-	३,५०९.००	३,५०९.००	१	१	१
२	माहुरीपालक, माछापालक, कुखुरापालक, भैसीपालक, बाखापालक किसान/समूहहरूलाई प्रति समूह रु २ लाखको दरले अनुदान	२,६४०.००	२,४००.००	-	-	-	२,४००.००	२,९०४.००	-	२,६४०.००	-	-	-	२,६४०.००	३,९९४.४०	-	२,९०४.००	-	-	-	-	२,९०४.००	२,९०४.००	१	१	१
३	स्याउ, केरा, आँप, किवि, सुन्तला, तरकारी पकेट क्षेत्रहरूमा प्रति समूह रु २ लाखको दरले अनुदान	२,६४०.००	२,४००.००	-	-	-	२,४००.००	२,९०४.००	-	२,६४०.००	-	-	-	२,६४०.००	३,९९४.४०	-	२,९०४.००	-	-	-	-	२,९०४.००	२,९०४.००	१	१	१
४	प्रदेश तथा संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा गरा सुधार एवम् कृषिको यान्त्रिकरणको लागि कृषि समूह वा सहकारीलाई कृषिजन्य उपकरण खरिदमा अनुदान सहयोग	८८०.००	८००.००	-	-	-	८०.००	९६८.००	८८०.००	-	-	-	-	८८०.००	१,०६४.८०	-	९६८.००	-	-	-	-	९६८.००	९६८.००	१	१	१
५	संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा किसानहरूले उत्पादन गरेका उपजहरू संकलन गरी विक्रि गर्न विक्रि सहकारी संस्थालाई संकलन भण्डारण एवम् विक्रि वितरणको लागि एकमुष्ट अनुदान	३,९९०.००	४००.००	-	-	-	२,५००.००	३,५०९.००	-	४४०.००	-	-	२,७५०.००	३,८५९.९०	३,९९०.००	-	४८४.००	-	-	३,०२५.००	-	३,५०९.००	३,५०९.००	१	१	१
६	नर्सरी उत्पादन केन्द्रलाई प्रोत्साहन अनुदान	२२०.००	२००.००	-	-	-	२०.००	२४२.००	-	२२०.००	-	-	-	२२०.००	२६६.२०	-	२४२.००	-	-	-	-	२४२.००	२४२.००	१	१	१
७	संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा कृषिमा आधारित उद्योग(दूग्धजन्य, जुस, पानी मिल, खाद्यान्न, फलफूल, वनपैदावार लगायत) लाई एकमुष्ट अनुदान	७,८४०.००	२,४००.००	३,०००.००	-	-	२,४००.००	४४०.००	८,६२४.००	-	-	-	२,२००.००	४८४.००	९,५८६.४०	-	२,९०४.००	३,६३०.००	-	-	२,४२०.००	५,३२.४०	५,३२.४०	१	१	१

१	संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा विद्यालयहरूको भवन, शौचालय, घेरावार लगायतको भौतिक संरचना निर्माण तथा सुधार खर्च	०००५५५५५		५५००००	१०००००००					१,५५०,०००	१,५५०,०००	-	-	-	१,५५०,०००	१,५५०,०००	-	-	-	१,५५०,०००	१,५५०,०००	५	१
२	नगर स्तरिय अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन खर्च	००००००		००००००						००००००	००००००	-	-	-	००००००	००००००	-	-	-	००००००	००००००	५	१
३	आधारभूत तहको वार्षिक परिक्षा सञ्चालन खर्च	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
४	विद्यालय अनुगमन मूल्यांकन प्रतिवेदन	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
५	संघ तथा प्रदेशसँगको साझेदारीमा प्राविधिक शिक्षालय स्थापना र सञ्चालन	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
६	अभिभावक तथा प्रधानाध्यापक तथा सरोकारवाला अन्य सम्मिलित अन्तरक्रिया छलफल तथा शैक्षिक योजना तर्जुमा	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
७	संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा नमूना विद्यालय संचालन खर्च	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
८	परामर्श कक्षा सञ्चालन	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
९	वाल विकास केन्द्र सामग्री खरिद	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
१०	सफ्टवेयर निर्माण	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
११	अध्ययन भ्रमण	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१
१२	संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा माध्यमिक तथा आधारभूत (कक्षा १ देखि कक्षा ८ सम्म सञ्चालित) तहका विद्यालयहरूमा इन्टरनेट जडान विद्युतीय हाजिरी जडान कम्प्युटर प्रिन्टर सोलार सिस्टम, प्रोजेक्टर, डिजिटल बोर्ड लगायतका उपकरण खरिद खर्च	०००५५५		५५००००						५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	-	-	-	५५०,०००	५५०,०००	५	१

कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधारहरू

नगरपालिका अन्तर्गत संचालन हुने विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूलाई पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (Priority 1 - P1) र दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त (Priority 2 - P2) मा वर्गीकरण गरिएको छ। प्राथमिकीकरण गर्न सम्पूर्ण विकास आयोजनाहरूलाई ५ वटा प्रमुख क्षेत्रहरूमा वर्गीकरण गरी र त्यसअन्तर्गत पर्ने उपक्षेत्र देहाय बमोजिम छुट्याइएको छ।

क्र.सं.	प्रमुख क्षेत्रहरू	उपक्षेत्रहरू
१	आर्थिक क्षेत्र	अर्थ, कृषि विकास, पशुपन्छी, भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण, उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन, वन तथा भू संरक्षण, वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि
२	कृषि, भूमिव्यवस्था तथा वन क्षेत्र	कृषि विकास, पशुपन्छी, भूमि व्यवस्था, वन तथा भूसंरक्षण
३	पूर्वाधार क्षेत्र	सडक तथा अन्य यातायात, उर्जा, खानेपानी, सहरी विकास, सिंचाई, ऊर्जा र स्थानीय पूर्वाधार विकास
४	सामाजिक क्षेत्र	शिक्षा, स्वास्थ्य तथा पोषण, महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक, श्रम तथा रोजगार, युवा तथा खेलकूद, पुरातत्व तथा संस्कृति
५	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	माथि उल्लेखित वर्गीकरणमा नपरेका अन्य सम्पूर्ण क्षेत्रहरू जस्तै : सुशासन, संस्थागत क्षमता विकास, आन्तरिक मामिला, न्याय तथा कानून, सूचना प्रविधि तथा सञ्चार, योजना तथा तथ्यांक, विपद् व्यवस्थापन

प्राथमिकीकरणका लागि सबै क्षेत्रमा लागू हुने गरी ६ वटा सामान्य आधारहरू तय गरिएका छन् भने प्रत्येक क्षेत्रको लागि छुट्टाछुट्टै क्षेत्रगत आधारहरू तय गरिएको छ। प्रत्येक आधारको लागि अलग अलग अंक भार छुट्याइएको छ। प्रत्येक आधारबाट आयोजनालाई अंक प्रदान गर्दा निम्नानुसार अंक प्रदान गरिएको छ।

क्र.सं.	योगदान	अंक
१	अति उत्तम	३
२	उत्तम	२
३	सामान्य	१
४	न्यून	०

सबै क्षेत्रमा लागू हुने पाँच वटा सामान्य आधारहरू सबै विषयगत कार्यालय, वडा कार्यालयमा प्रयोग गर्नुपर्ने र प्रत्येक क्षेत्रका लागि सम्बन्धित क्षेत्रगत दुई वटा आधारहरू प्रयोग गरिएको छ। कुल प्राप्ताङ्कमा आयोजना/कार्यक्रमहरूलाई प्राप्त अंकका आधारमा निम्नानुसार वर्गीकरण गरिएको छ।

सि.नं.	कुल प्राप्ताङ्क	प्राथमिकता
१	७५ वा सो भन्दा बढी अंक भएमा	पहिलो(P1)
२	७५ भन्दा कम अंक भएमा	दोस्रो (P2)

(क) सामान्य आधारहरू

१. आवधिक योजनाको आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य र उद्देश्य प्राप्तमा योगदान पुऱ्याउने : १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने क्षेत्रगत मूल्य अभिवृद्धि क्षेत्रगत आय वृद्धि	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

पुनश्च : नगरपालिकाको आवधिक योजना तयार भई नसकेको तर आधारपत्रको मस्यौदा तयार भएको हुँदा अंक प्रदान सो बमोजिम तयार गरी यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाको परिच्छेद २ मा उल्लेख गरिएको उद्देश्यलाई आधार लिइएको छ।

२. नगरपालिकाको प्राथमिकता वा तुलनात्मक लाभका क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने : १० अंक

क	प्रदेशको प्राथमिकता वा तुलनात्मक लाभ भएका प्रमुख दुई क्षेत्र (अर्थात् पर्यटन र उर्जा) को उत्पादन वा आय वृद्धिमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

३. दिगो विकासका लक्ष्यहरू प्राप्तमा योगदान पुऱ्याउने : १० अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने दिगो विकासको लक्ष्य १(SDG 1) (सबै प्रकारका गरिबीको अन्त्य) दिगो विकासको लक्ष्य ८ (SDG 8) को पूर्ण र उत्पादनमूलक रोजगारी प्राप्ति/वृद्धि	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

४. सहभागिताको अवस्था : १० अंक

क	निम्न क्षेत्र वा संस्थाहरू मध्ये कुनै एकको प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय सहभागिता रहने -नागरिक समाज, सामुदायिक संस्था, गैरसरकारी संस्था, उपभोक्ता समूह वा सेवाग्राही, वा स्थानीय तह वा प्रदेश, वा निजी क्षेत्र	अति उत्तम
ख	माथिका क्षेत्र वा संस्थाहरूको अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय सहभागिता रहने	उत्तम
ग	माथिका क्षेत्र वा संस्थाहरूको सामान्य वा कम सहभागिता रहने	सामान्य
घ	माथिका क्षेत्र वा संस्थाहरूको कुनै सहभागिता नरहने	न्यून

५. समावेशीकरणमा योगदान :

१० अंक

(क) क्षेत्रीय समावेशीकरणमा योगदान :

५० प्रतिशत भार

क	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि १९ औं स्थानसम्मका वडाहरूमा सञ्चालित हुने कार्यक्रम वा आयोजना	अति उत्तम
ख	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि २० औं देखि ३८ औं स्थानसम्मका वडाहरूमा सञ्चालित हुने कार्यक्रम वा आयोजना	उत्तम
ग	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि ३९ औं देखि ५७ औं स्थानसम्मका वडाहरूमा सञ्चालित हुने कार्यक्रम वा आयोजना	सामान्य
घ	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि ५८ औं देखि ७५ औं स्थानसम्मका जिल्ला वा स्थानीय तहहरूमा सञ्चालित हुने वा क्षेत्रीय सन्तुलनमा स्पष्ट योगदान नपुऱ्याउने कार्यक्रम वा आयोजना	न्यून

(ख) सामाजिक समावेशीकरण र लैंगिक मूलप्रवाहीकरणमा योगदान :

५० प्रतिशत भार

क	सामाजिक र लैंगिक मूलप्रवाहीकरण, समानता र सशक्तीकरण (SDG 5)लाई प्रत्यक्ष तथा उल्लेख्य रूपमा बढावा दिने	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेख्य रूपमा योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

६. आयोजनाको पूर्व कार्य प्रगति, सम्पन्न हुन लाग्ने समय वा कार्यान्वयन तयारी कार्य : १५ अंक

क	चालु कार्यक्रम वा आयोजनाको लागि गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ८० प्रतिशत वा सो भन्दा माथि रहेको, वा आगामी आ.व.मा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको, वा नयाँ कार्यक्रम वा आयोजनाको लागि आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य पुरा भएको । जस्तै : आयोजनाको पूर्व तयारी जग्गा अधिग्रहण, मानव संशाधनको व्यवस्था, विभिन्न निकाय र सरोकारवालाहरूको सहभागिताको सुनिश्चितता, वन फँडानी गर्नुपर्ने वा वातावरण प्रभाव मूल्यांकन गर्नु पर्ने भए त्यसको सम्पन्नता वा सुनिश्चितता, कार्यविधि तयारी कार्य सम्पन्न भएको ।	अति उत्तम
ख	गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ६५ प्रतिशत देखि ८० प्रतिशतसम्म रहेको, वा आगामी दुई वर्षमा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको, वा नयाँ कार्यक्रम वा आयोजनाको लागि माथि उल्लेखित आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य अन्तिम चरण (५० प्रतिशत भन्दा बढी) मा रहेको ।	उत्तम
ग	गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको, वा आगामी तीन वर्षमा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको, वा नयाँ कार्यक्रम वा आयोजनाको लागि माथि उल्लेखित आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य (५० प्रतिशत भन्दा कम) भैरहेको ।	सामान्य
घ	गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत भन्दा कम रहेको, वा आगामी चार वर्षसम्ममा पनि आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित नरहेको, वा नयाँ कार्यक्रम वा आयोजनाको लागि माथि उल्लेखित आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य नभएको ।	न्यून

(ख) क्षेत्रगत आधारहरू

(अ) आर्थिक क्षेत्र

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान : १५ अंक

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउन	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान :

१५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने दिगो विकासको लक्ष्य २(SDG 2) को भोकमरीको अन्त्य, खाद्य सुरक्षा, उन्नत पोषण प्राप्त र दिगो कृषि प्रवर्द्धन गर्ने, वा आधुनिक भूमि व्यवस्थापन गर्ने, वा दिगो विकासको लक्ष्य ९(SDG 9) को दिगो समावेशी औद्योगिकीकरण प्रवर्द्धन गर्ने, वा आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने, वा	
---	--	--

	वस्तु र सेवाको आन्तरिक आपूर्ति व्यवस्थापन गर्ने, वा पर्यटन पूर्वाधार निर्माण र पर्यटक आगमनमा वृद्धि गर्ने, वा दिगो विकासको लक्ष्य १३(SDG 13) को जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र वातावरण संरक्षण गर्ने, वा दिगो विकासको लक्ष्य १५(SDG 15) को वनको दिगो व्यवस्थापन, भूक्षयीकरणको रोकथाम, जैविक विविधताको क्षति रोक्ने, वा नवीन खोज गर्न र प्रविधि प्राप्त गर्ने, वा राजस्व वृद्धि र खर्च व्यवस्थापन गर्ने ।	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(आ) पूर्वाधार क्षेत्र

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान : १५ अंक

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासका क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान : १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने दिगो विकासको लक्ष्य ९(SDG 9) का दिगो सडक र अन्य यातायात र सिंचाई सुविधा बढाउने, वा दिगो विकासको लक्ष्य ७(SDG 7) को दिगो र आधुनिक ऊर्जा सुनिश्चितता गर्ने, वा दिगो विकासको लक्ष्य ६(SDG 6) को खानेपानी र सरसफाई सेवाको उपलब्धताको दिगो सुनिश्चितता गर्ने, वा दिगो विकासको लक्ष्य ११(SDG 11) को सुरक्षित, सवल, समावेशी र दिगो शहर विकास गर्ने, वा	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(इ) सामाजिक क्षेत्र

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान : १५ अंक

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासका क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान : १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने दिगो विकास लक्ष्य ४ (SDG 4)को सबैको लागि समावेशी र गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्ति गर्न, वा प्राथमिक एवम् माध्यमिक तहमा छात्रा : छात्रको अनुपात वृद्धि गर्ने, वा दिगो विकास लक्ष्य ३ (SDG 3) को स्वस्थ जीवन प्राप्तिमा लागी बाल मृत्युदर न्यूनीकरण गर्न, वा मातृ मृत्युदर न्यूनीकरण वा मलेरिया, क्षयरोग जस्ता रोग नियन्त्रण गर्न, वा लैंगिक समानता वा सशक्तीकरण गर्न, वा मर्यादित कामको प्रवर्द्धन वा सुमधुर औद्योगिक सम्बन्ध कायम गर्ने, वा युवा परिचालन वा खेलकूद प्रवर्द्धन गर्न, वा संस्कृति प्रवर्द्धन गर्ने ।	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(ई) सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्र

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान : १५ अंक

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउन	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासका क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान : १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने दिगो विकास लक्ष्य १६ (SDG 16)को शान्ति सुरक्षा अभिवृद्धि गर्न, वा सुशासन अभिवृद्धि गर्ने, वा न्यायमा सबैलाई पहुँच बढाउने, वा जनसंख्या व्यवस्थापन गर्ने, वा विपद् व्यवस्थापन गर्ने, वा योजना तथा तथ्यांक प्रणालीमा सुधार र सुदृढीकरण गर्ने ।	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(ग) साधारण प्रशासन सम्बन्धी कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण

साधारण प्रशासन सम्बन्धी मन्त्रालय वा निकाय एवम् कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्न देहायको आधार लिइएको छ ।

क्र.सं.	आधार	भार
१	जनतालाई प्रत्यक्ष सेवा प्रदान गर्न सहयोग गर्ने	५
२	सुशासन कायम गर्न योगदान पुऱ्याउने	५
३	राजश्व वृद्धि गर्न सहयोगी कार्यहरु	५
४	विकास कार्यमा योगदान पुऱ्याउने	५
५	मानव संसाधन विकास, वातावरण संरक्षण र क्षेत्रीय सन्तुलनमा योगदान पुऱ्याउने	५
	जम्मा	२५

माथिको आधारमा कार्यक्रमको मूल्यांकन गर्दा निकाय वा कार्यक्रमले पुऱ्याउने योगदान अति उत्तम भएमा ५ अंक, उत्तम भएमा ३.५ अंक, सामान्य भएमा २ अंक र न्यून भएमा शून्य अंक प्रदान गरिएको छ। यसरी प्राप्त अंक १७ वा सो भन्दा बढी अंक भएमा पहिलो प्राथमिकताक्रम र सो भन्दा कम भएमा दोस्रो प्राथमिकताक्रम प्राप्त गर्ने छ।

आठविसकोट नगरपालिका